

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS LJUBLJANA — LETO XVII — ŠTEVILKA 2 — APRIL 1975

Rezultati lanskega dela

Podjetje v organizacijski obliki združenega dela posluje prvo leto. V začetku leta 1974 so bile v okviru podjetja Saturnus organizirane tri temeljne organizacije združenega dela: TOZD Tovarna embalaže, TOZD Tovarna avtoopreme, TOZD Orodjarna in vzdrževanje in Delovna skupnost skupnih služb.

Poslovna poročila za leto 1974 so izdelana ločeno za OZD Saturnus, za vsako temeljno organizacijo in za delovno skupnost skupnih služb. Poslovno poročilo, kot analiza ekonomskega razvoja podjetja in TOZD v tem letu, je osnovana na primerjanju poslovnih rezultatov v letu 1973 in 1974, s čimer nam je omogočeno postavljanje zaključkov o kratkoročnih razvojnih tendencah našega gospodarjenja v letu 1974.

OZD SATURNUS

Poslovanje v letu 1974 lahko ocenimo kot uspešno. Fizični obseg proizvodnje je v letu 1974 porasel v primerjavi z letom 1973 za 15 %, merjen s tonami in za 20 %, merjen s statističnimi cenami. Ustvarili smo 19.143,9 ton izdelkov, kar znaša, merjeno s statističnimi cenami, din 295.472.000.

Izvozili smo izdelke v vrednosti 868.000 USA \$ oziroma v vrednosti 25.741.000 din. V

primerjavi na doseženi promet v letu 1973 je dosežena 69 % dolarskega priliva in 110 % dinarske vrednosti prometa. Naloga prodajne službe je, da poveča napore za prodajo proizvodov na tujem trgu — predvsem za izdelke avtoopreme.

V produktivnosti dela smo torej v letu 1974 napravili korak naprej, saj se je proizvodnja, merjena v statističnih cenah, na zaposlenega povečala za 17 % glede na leto 1973.

V letu 1974 je bilo povprečno zaposlenih v Saturnusu 1767 delavcev, kar je približno 2,5 % več kot v letu 1973.

Ustvarili smo 579.815.900 din skupnega dohodka. Z njim smo pokrili poslovne stroške v višini 411.097.856 din in ustvarili dohodek 168.718.044 din, kar je 60 % več kot v letu 1973. Na tako visok doseženi dohodek je vplival večji fizični obseg proizvodnje, višja produktivnost dela in pa povečanje prodajnih cen naših izdelkov.

Visoko ustvarjeni dohodek nam je omogočil ustrezno nagajevanje in oblikovanje skladov podjetja. Osebnih dohodkov smo izplačali za din 80.722.254 in so bili v primerjavi z letom 1973 za 26,7 % višji.

Osebnih dohodki so bili izplačani v skladu s samoupravnim sporazumom. Skladi so se povečali za 112,8 %, kar nam omogoča tudi povečanje poslovnega sklada za 134 % in oblikovanje sredstev sklada skupne porabe v višini 10.000.000 din.

Za osnovna in obratna sredstva smo namenili 143 % več kot v letu 1973, kjer bomo dali poudarek predvsem na obratna sredstva in si tako zagotovili normalno poslovanje.

Omeniti moramo, da so se v primerjavi z letom 1973 zelo povečale tudi pogodbeno in zakonske obveznosti in to kar za 100 %. V sklad skupne porabe so temeljne organizacije združenega dela združile svoja sredstva v sorazmerju z ustvarjenim ostankom dohodka za sklade. Poleg dveh osnovnih postavk družbenega standarda, je bil v letu 1974 največji poudarek na reševanju stanovanjske problematike članov kolektiva. Kupili smo 25 novih stanovanj.

Podjetje v letu 1974 tudi ni imelo večjih težav z vzdrževanjem tekoče likvidnosti v podjetju.

TOZD TOVARNA EMBALAŽE

Fizični obseg proizvodnje TOZD Tovarne embalaže je v letu 1974 znašal, merjen s tonami, 17.617,5 ton in merjen s statističnimi cenami 205.533.000 din. V primerjavi

z letom 1973 je proizvodnja 1974, merjena s tonami, za 15 % višja in merjena s statističnimi cenami za 18 % višja. Ti podatki kažejo na uspešnost gospodarjenja TOZD Tovarne embalaže v letu 1974.

Izvoz izdelkov TOZD Tovarne embalaže je bil v letu 1974 nižji kot v letu 1973. V letu 1973 smo dosegli večji izvoz predvsem zaradi prodaje samostojnih pokrovov Alupo.

Produktivnost dela — merjena s proizvodnjo v statističnih cenah — se je povečala za 16 %.

Povprečno je bilo zaposlenih v letu 1974 938 delavcev. V letu 1974 smo v TOZD Tovarne embalaže realizirali 396.422.312 din celotnega dohodka, kar je 67 % več kot v letu 1973.

S tako doseženim celotnim dohodkom smo pokrili poslovne stroške v višini din 297.037.343 in ustvarili dohodek v višini 99.384.969 din, kar je 83 % več kot v letu 1973. Pogodbene in zakonske obveznosti so se povečale za 111 %.

Za osebne dohodke smo izplačali 40.541.609 din v skladu s samoupravnim sporazumom.

Skladi so se povečali za 187 %.

V sklad skupne porabe je TOZD Tovarna embalaže združila 6.882.000 din sredstev — v sorazmerju z ustvarjenim ostankom dohodka za sklade.

Razpoložljiva sredstva za investicije so znašala v TOZD Tovarne embalaže za leto 1974 29.217.453 din.

TOZD TOVARNA AVTOOPREME

Fizični obseg proizvodnje je bil ustvarjen v letu 1974 v TOZD Tovarne avtoopreme v višini 1.516,6 ton, merjen v statističnih cenah pa din 81.840.000. V primerjavi z letom 1973 se je povečala proizvodnja v tonah za 21 % in prav za toliko tudi v statističnih cenah.

Izvoz izdelkov svetlobne opreme za motorna vozila se je v letu 1974 povečal za 49 % in je znašal 16.273.000 din. Produktivnost dela, merjena s proizvodnjo v sta-

tističnih cenah na zaposlenega, se je povečal za 18 %.

Povprečno je bilo zaposlenih v letu 1974 v TOZD Tovarne avtoopreme 479 delavcev.

V letu 1974 smo v TOZD Tovarne avtoopreme realizirali celotni dohodek 134.392.559 din in pokrili poslovne stroške 94.367.402 din. Dohodka pa je bilo ustvarjenega za 40.025.157 din, kar je 40 % več kot v letu 1973.

Pogodbene in zakonske obveznosti so bile za 137 % višje kot v letu 1973.

Za osebne dohodke smo porabili 18.691.058 din. Izplačani so bili v skladu s samoupravnim sporazumom.

Skladi so se povečali za 25 %. V sklad skupne porabe je TOZD Tovarna avtoopreme združila 2.570.000 din sredstev.

Razpoložljiva sredstva za investicije so znašala 1974 12.545.000 din.

TOZD ORODJARNA IN VZDRŽEVANJE

TOZD Orodjarna in vzdrževanje je v letu 1974 izdelala 216 novih orodij v vrednosti 4.836.000 din in sicer za TOZD Tovarne embalaže 91 orodij v vrednosti 1.740.000 in za potrebe TOZD Tovarne avtoopreme 125 novih orodij v vrednosti 3.096.000 din.

Povprečno je bilo lani zaposlenih v TOZD Orodjarna in vzdrževanje 183 delavcev.

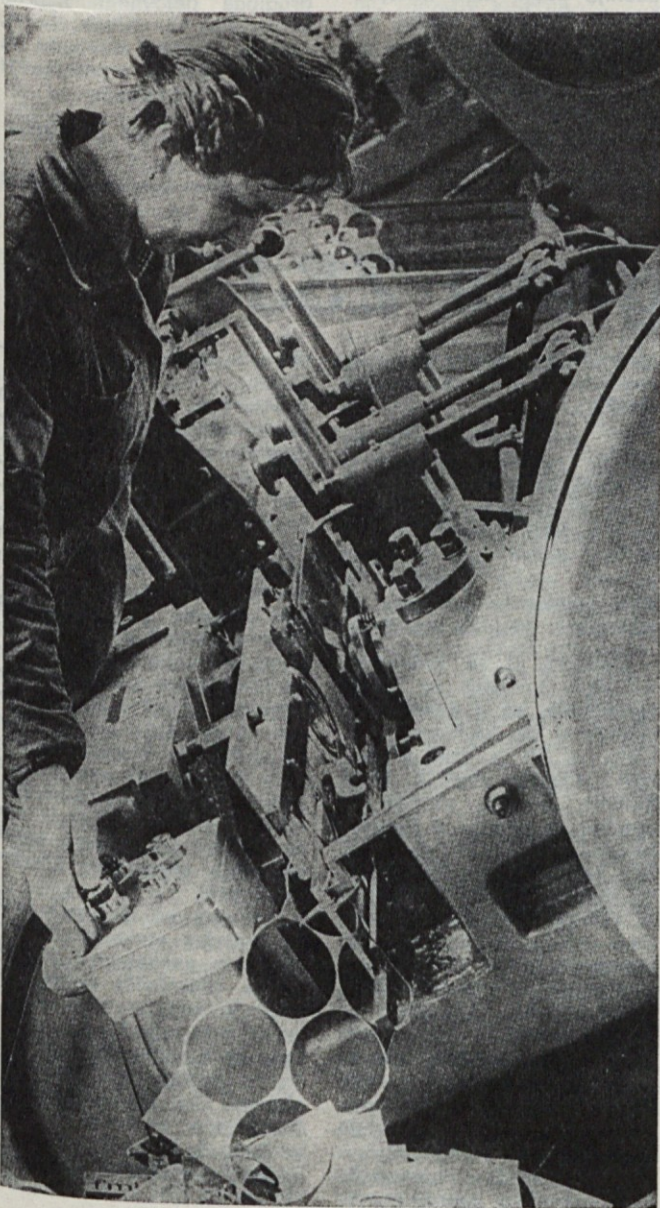
Celotni dohodek je znašal 24.342.408 din, eksterna realizacija pa je znašala din 1.529.000. S celotnim dohodkom smo pokrili 7.937.571 din poslovnih stroškov.

Ustvarili smo za 16.404.837 din dohodka, kar je 38,9 % več kot v letu 1973.

Pogodbene in zakonske obveznosti so bile za 166 % višje kot v letu 1973. Izplačali smo 10.279.816 din osebnih dohodkov, kar je tudi v skladu s samoupravnim sporazumom.

Skladi so se povečali za 124,4 %. V sklad skupne porabe je TOZD Orodjarna in vzdrževanje namenila 548.000 din sredstev.

Razpoložljiva sredstva za investicije so v TOZD Orodjarna in vzdrževanje znašala 5.450.562 din.

Občni zbori OO sindikata

Ob ugotovitvi, da je v začetku letošnjega leta potekel redni rok, v katerem je bilo potrebno opraviti občne zore osnovnih organizacij sindikata in z namenom, da bi čim bolj učinkovito uresničili novo vlogo osnovnih organizacij sindikata v smislu statutarne dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in v smislu sklepov 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, je predsedstvo konference osnovnih organizacij sindikata, skupaj v vodstvi osnovnih organizacij in ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami januarja začelo pripravljati organizacijo občnih zborov osnovnih organizacij sindikata.

Upoštevač predlog pravil o organiziranosti in delovanju OOS in v želji, da omogočimo slehernemu članu sindikata tvorno vključevanje pri naporih za boljše gospodarjenje in reševanje družbeno pomembnih vprašanj smo člani sindikata 7. februarja letos na zborih delovnih ljudi potrdili ustanovitve sindikalnih skupin.

Sindikalne skupine bodo imele informativno — odločujoč značaj, hitro se bodo lahko sestajale, izoblikovale svoja mnenja o določenem problemu, ali pa se lahko na hitro informirale o določenih problemih.

Na omenjenih zborih delovnih ljudi smo izvolili tudi poverjenike sindikalnih skupin, ki naj bi praviloma bili tudi člani novoizvoljenih izvršnih odborov osnovnih organizacij in neposredni nosilci nalog med sindikalno skupino in izvršnim odborom osnovne organizacije oziroma obratno.

V pripravi na občne zore je bila upoštevana tudi želja sindikalnega članstva v TOZD embalaže, da se v obratu Tiskarne ustanovi samostojna osnovna organizacija sindikata.

Upoštevač predlog pravil o organiziranosti smo samostojno organizacijo sindikata ustanovili tudi v dislocira-

nem obratu Avtoopreme v Loškem potoku.

Člani sindikata v OZD se povežemo v sedmih samostojnih osnovnih organizacijah sindikata.

Občni zbori osnovnih organizacij so potekali v drugi polovici meseca februarja. Na njih smo ocenjevali aktivnost v preteklem mandatnem obdobju, sprejemali nova pravila o organiziranosti in delovanju osnovnih organizacij, obravnavali finančno poslovanje in sprejemali okvirne letne delovne načrte.

Aktivnost članov v osnovnih organizacijah v preteklem mandatnem obdobju je bila osredotočena na demokratično predlaganje in določanje kandidatov za člane organov samoupravljanja v TOZD, oziroma v OZD, za člane delegacij v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, vodenju predkandidacijskih in kandidacijskih postopkov.

Vzporedno z izvajanjem ustavnih dopolnil na področju razvoja samoupravnih odnosov smo člani sindikata skrbeli za zaposlene.

Osnovne organizacije so izbirale in predlagale upravičence za okrevanje v Malem Lošnju in Kranjski gori. Po plodnih razpravah in dogovorih smo nabavili kamp

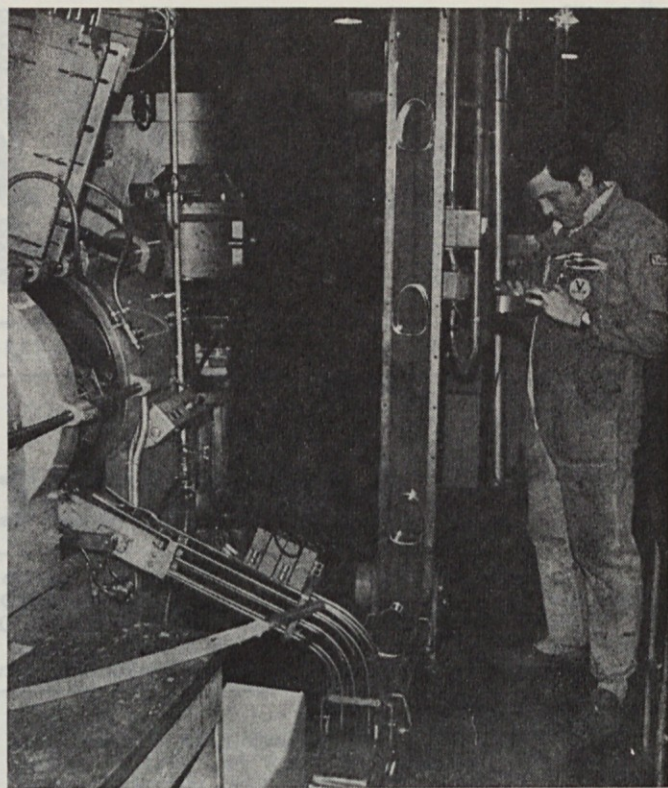
prikolico in s tem omogočili enajstim družinam z nižjimi dohodki prijetno in poceni letovanje ob morju.

Z ustanovitvijo dramske skupine smo naredili velik korak pri kulturnem udejstvovanju članov sindikata in posredovanju kulturnih prireditev večini članov kolektiva.

Po potresu na Kozjanskem smo enotno podprli solidarnostno akcijo in nudili materialno pomoč prizadetemu prebivalstvu.

S sprejetjem pravil o organiziranosti in delovanju smo člani sindikata določili obliko, vsebino in cilje delovanja. Podlaga in cilji delovanja sindikata so naši razredni interesi, izraženi v dokumentih Zveze komunistov, interesi ki jih konkretno opredeljuje zvezna in republiška ustava. Vsebinsko pravilo o delovanju in organiziranosti izhaja iz navedenih dokumentov, ki so vtankani v kongresnih dokumentih sindikatov, za katere smo se dogovorili v osnovnih organizacijah in vodstvih sindikata že pred kongresi in jih sprejeli za svoje.

Pravila o organiziranosti in delovanju vsebujejo temeljne določbe, pravice in dolžnosti člana sindikata, delegatski sistem in delegatska razmerja, organe osnovne organizacije

Preddelavec v obratu Zalog, Emil Kurent, ob kontroli obodov

in način njihovega delovanja, povezovanje na ravni OZD in krajevne organizacije SZDL.

S sprejetjem pravil sprejemamo tudi termin sklicevanja najvišjega organa osnovne organizacije občnega zbora. Člani se zberejo na občnem zboru vsake štiri leta, vsako leto pa se sestanejo na letni skupščini, kjer ocenijo svoje delo in sprejemajo predlog letnega delovnega načrta.

Osnovne organizacije se bodo po delegatskem načelu povezovale v konferenco osnovnih organizacij na ravni

OZD in ustrezne odbore sindikata v občini in širše družbenopolitične skupnosti.

Člani sindikata smo na občnih zborih obravnavali finančno poslovanje osnovnih organizacij in potrdili poročilo nadzornega odbora.

Dokončen program dela bodo osnovne organizacije sindikata sprejele na osnovi predloga delovnega načrta, sprejetega na občnih zbora, razprav članov sindikata in vsebine pravil o delovanju osnovnih organizacij.

Erik Zrimšek

Še s sedmega kongresa ZSJ

Sodelovala sem kot delegatka na 7. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu, ki je trajal od 17. do 20. decembra 1974. Opisati želim nekaj svojih vtisov in zaključkov s kongresa.

V torek, 17. decembra, točno ob deseti uri, se je v Domu sindikatov v Beogradu ob zvokih Internationale pričel 7. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Vsi delegati in gostje so z dolgotrajnim aplavzom pozdravili tovariša Tita, ko mu je predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tovariš Miha Špiljak izročil Povelje, s katerim je tovariš Tito proglašen za častnega predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije.

Titove besede, s katerimi se je zahvalil za pozornost, ki mu jo izkazujemo z izбором za častnega predsednika Zveze sindikatov Jugoslavije, je s skandiranjem Mi smo Titovi — Tito je naš, pozdravili 1425 delegatov in gostov.

V imenu vseh navzočih se je tovarišu Titu zahvalil, ker je sprejel željo sindikalne organizacije in članstva, da bo častni predsednik ZSJ, podpredsednik sveta Dušan Bog-

danov-Senko. Dejal je, da bodo Titove besede, dale novo spodbudo in moč delavskega razreda v nadaljnji borbi za graditev socialističnega samoupravljanja.

Potem ko je predsednik sveta ZSJ tovariš Mika Špiljak pozdravil vse navzoče, je kongres nadaljeval plenarno sejo, na katero je tovariš Mika Špiljak prebral svoj referat: »Sindikati in krepitev vloge delavskega razreda v razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov.«

Obrazložitev predloga Statuta ZSJ pa je podal tovariš Dušan Bogdanov-Senko.

Naslednja dva dneva, to je 18. in 19. decembra, je kongres delal v šestih komisijah:

- komisija za vprašanja družbenoekonomskega razvoja in sistema dohodka,
- komisija za življenjske in delovne pogoje,
- komisija za samoupravljanje,
- komisija za izobraževanje in kulturno življenje delavskega razreda,
- komisija za vprašanja političnega sistema, organizacijske in kadrovske izgrad-

nje sindikata in Statut ZSJ ter

— komisija za mednarodne zveze in sodelovanje sindikata in zaposlovanje v inozemstvu.

Sodelovala sem v komisiji za samoupravljanje in to iz razloga, ker sem v Saturnusu predsednik odbora delavske kontrole in sem se predvsem želela seznaniti z delom in problemi samoupravnih delavske kontrole v drugih podjetjih. Zato bom podrobneje opisala delo v tej komisiji.

V delu komisije za samoupravljanje je sodelovalo približno 300 delegatov in gostov. Uvodni referat z naslovom: »Naloge sindikata v borbi za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v združenem delu,« je podal tovariš Dragoslav Mišić, sekretar sveta ZSJ. Tovariš Mišić je poudaril, da je potrebno okrepiti in dalje razvijati samoupravne odnose v združenem delu, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela. Pred sindikatom in ostalimi samoupravnimi silami so velike in odgovorne naloge v zvezi s samoupravnim združevanjem dela in sred-

stev in to v okviru delovnih organizacij in v vsej naši družbi.

Po uvodnem referatu so sledile razprave, v katerih je sodelovalo 55 delegatov, 9 pa jih je dostavilo pismene diskusije. Razprav je bilo res veliko, zato bi težko opisala vsako posebej in bom podala le zaključke iz celotnega dela te komisije.

Delegati, ki so sodelovali pri delu komisije za samoupravljanje so s svojimi diskusijami še podkrepili stališča, ki jih je imel v svojem referatu tovariš Mika Špiljak, predlog statuta in predlog resolucije 7. kongresa ZSJ. V delu komisije so bila predložena in obravnavana mnoga ključna vprašanja in naloge sindikata o nadaljnjem razvoju in poglobitvi samoupravljanja v delovnih organizacijah, v gospodarski in negospodarski dejavnosti in v samoupravnih interesnih skupnostih. Posebno pozornost so delegati v svojih diskusijah posvetili delegatskemu sistemu v temeljnih organizacijah in samoupravnih interesnih skupnostih, samoupravnem sporazumeva-

nju in družbenem dogovarjanju.

Delegati so poudarili, da je dosedanje delo pri samoupravnem konstituiranju temeljnih organizacij na podlagi ustavnih določil pokazalo, da so temeljne organizacije res postale temeljna oblika razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Vendar pa ta proces spremljajo tudi določene slabosti in pomanjkljivosti, zato so delegati s posebno pozornostjo govorili in razpravljali o tem, kako bi te slabosti v bodoče morali odpraviti. V posameznih sredinah, je bilo poudarjeno v diskusiji, lahko najdemo določene nepravilnosti pri konstituiranju temeljnih organizacij združenega dela.

Delegati so pokazali tudi na potrebo stalnega spremljanja in analiziranja prakse in že obstoječih rešitev v pogledu samoupravnega organiziranja združenega dela, tako da bi bile lahko pravočasno odstranjene določene slabosti in pomanjkljivosti. Poudarjena je bila potreba za tem, da bi se samoupravljanje v združenem delu osnovalo na taki materialni os-

Dobro odzvana akcija

Tudi letos je krvodajalska akcija zelo lepo uspela, čeprav je prišlo do nekaterih sprememb v poteku akcije.

Prvotno je bil določen za krvodajalsko akcijo 7. februar 1975, vendar smo morali akcijo preložiti na 12. februar, ker so 7. 2. 1975 podpisovali v tovarni družbene sporazume. Tako je bila spremenjena tudi ura odvzema krvi. Krvodajalskemu odboru so javili, da pride Saturnus na vrsto šele ob 9. uri zjutraj. Vendar vse te spremembe niso bistveno vplivale na nesebično pripravljenost naših krvodajalcev. Kri je darovalo 142 naših sodelavcev. Po spisku Zavoda za transfuzijo krvi v Ljubljani so se odzvali naslednji:

V IMENU VSEH, KI JIM JE POMAGANO — HVALA!

Krvodajalski odbor v Saturnu se trudi že vrsto let, da bi dobil popolen spisek vseh krvodajalcev in kolikokrat je kdo daroval kri. Sklenili smo, da bomo v biltenu objavili spisek, ki ga imamo in naprošamo vse, ki niso v spisku, da se javijo v ambulanti. Krvodajalski odbor je do dodeljevanja krvodajalskih značk in plaket od Rdečega križa. Ker ne želimo, da bo katerikoli krvodajalec pomotoma izpadel, si bomo uredili lastno kartoteko, kjer bo točno razvidno, kdo je že daroval kri in kolikokrat jo je daroval.

Krvodajalci, ki so se udeležili krvodajalske akcije dne 12. 2. 1975:

1. Jelenič Slavica
2. Plesničar Anamarija
3. Mejač Frančiška
4. Arnšek Elizabeta
5. Horvat Rozi
6. Mahkovec Anica
7. Veselič Anica
8. Gnidovec Antonija
9. Cvete Zorica
10. Šurk Jože
11. Milošič Alojz
12. Šuštaršič Marija
13. Camlah Milan
14. Dobrota Maks
15. Sever Ivan
16. Beden Miha
17. Steinbuch Vladimir
18. Pičulin Ruža
19. Jakič Albin
20. Pavšič Vencelj

21. Koritnik Peter
22. Bilanče Gizela
23. Pavlič Marija
24. Koščak Viktor
25. Bogdanič Milka
26. Logar Andrej
27. Zupančič Štefan
28. Markišič Zlata
29. Perša Jože
30. Kordiš Marija
31. Hajdarevič Ljubinka
32. Bovhan Ivanka
33. Trentelj Zdenka
34. Šustar Ludvik
35. Dolenšek Rozi
36. Podgornik Janja
37. Čečelič Zdena
38. Pašalič Tončka
39. Miklavčič Anica
40. Grah Jelka
41. Gasparič Zorica
42. Vidovič Ana
43. Radič Ljubica
44. Zupančič Nada
45. Vidregar Srečko
46. Čiglj Milena
47. Klenovšek Ivanka
48. Peček Viktorija
49. Lakner Roman
50. Podbreznik Antonija
51. Turk Alojzija
52. Božinov Georgij
53. Lap Ivan
54. Omih Miha
55. Glavan Štefka
56. Tomažin Valerija
57. Sekelj Amalija
58. Pirc Sonja
59. Dečman Janez
60. Mencinger Ema
61. Kočar Boža
62. Bemih Marjan
63. Petek Marija
64. Golubovič Bogomir
65. Kolenc Antonija

66. Erlih Anton
67. Horvat Barbara
68. Božak Vida
69. Matavulj Darinka
70. Kočar Miro
71. Šustar Marjan
72. Zadnikar Fani
73. Krušič Marija
74. Vokal Jure
75. Jakopič Ajša
76. Irt Marija
77. Slak Milena
78. Pustotnik Martina
79. Založnik Milan
80. Prusnik Lojze
81. Potokar Štefan
82. Puconja Lojzka
83. Keber Janez
84. Cerar Jože
85. Lavrič Silvo
86. Kovačič Anton
87. Curk Milan
88. Pestator Martin
89. Černe Janez
90. Lovrenčič Stjepan
91. Curk Janez
92. Osterman Franc
93. Jager Marija
94. Fister Marija
95. Volčini Cilka
96. Čevna Ana
97. Gerišič Zvonko
98. Krebelj Pavle
99. Kovač Darinka
100. Ponikvar Kristina
101. Šustar Marija
102. Jager Jože
103. Tesner Zlato
104. Kebej Franc
105. Habič Milka
106. Ozmec Jože
107. Kralj Aleksander
108. Vidovič Marija
109. Metelko Angela
110. Krisper Tone

Vrste krvodajalcev so vsako leto večje. Si morda že tudi ti med njimi?

111. Grojzdek Ivan
112. Eržen Silvo
113. Slak Ladislav
114. Oražem Franc
115. Sečkar Vinko
116. Jerom Henrik
117. Gustinčar Marjan
118. Kovačič Ana
119. Jerman Franc
120. Zupančič Milan
121. Virant Ivan
122. Cimerman Janez
123. Snajder Marjan
124. Snajder Marjan
125. Mlatej Alojz
126. Valentinčič Andrej

127. Pohlin Jože
128. Anžin Francka
129. Kobilica Dimitrij
130. Miklavc Jože
131. Georgijev Darinka
132. Cuder Erfini
133. Dolničar Marko
134. Fajdiga Marija
135. Lukežič Anton
136. Gale Karel
137. Cimerman Stane
138. Jurak Jelena
139. Zavr Poldka
140. Babnik Rezka
141. Ljajič Mustafa
142. Prebil Rozalija

novi, ki bi omogočila, da se do konca v praksi in predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela in pri njihovih medsebojnih odnosih uresniči načelo dohodka in dohodkovnih odnosov.

Potem ko je bilo že poudarjeno, da že uresničujemo procese hitrejšega povezovanja dela in sredstev med gospodarstvi panogami, ki so povezane s skupnimi interesi, so se delegati strinjali, da se mora sindikat še nadalje angažirati pri integracijskem povezovanju proizvajalcev surovin in finalnih proizvodov, prometa, bank, znanstvenih in drugih dejavnosti. Obenem so delegati nakazali potrebo nadaljnega samoupravnega povezovanja organizacij združenega dela v velike integracijske sisteme, s čimer se bo realiziralo samoupravno povezovanje združenega dela v celoti.

Da bi v celoti uresničili neposredno odločanje delavcev na zborih delovnih ljudi, v organih samoupravljanja in v delegacijah, je potrebno, so večkrat poudarili delegati, da se posveti večjo pozornost ideološko-politič-

nemu in ekonomskemu izobraževanju in usposabljanju delavcev za samoupravljanje. Posebno je bila poudarjena potreba hitrejšega in kvalitetnejšega razvoja sistema informiranja v temeljnih organizacijah združenega dela kot bistvenem pogoju samoupravnega odločanja in kontrole delavcev.

Delegati so zahtevali, da se v zakonih in aktih temeljnih organizacij združenega dela in drugih organizacij združenega dela preanalizirajo in prikažejo vsa vprašanja, ki so pomembna za delo in uveljavitev samoupravne delavske kontrole, da se določijo odgovornosti in sankcije za posameznike, samoupravne in druge organe, ki s svojim delom in vedenjem kršijo samoupravne pravice delovnih ljudi.

V komisiji so bila prikazana še mnoga druga vprašanja v zvezi s samoupravnim organiziranjem združenega dela, ki pa jih vseh tukaj ne moremo prikazati. Mislim in upam, da sem zajela vsaj najbistvenejša.

Četrty dan je kongres na plenarnem zasedanju usvojil

poročila o delu vseh šestih komisij, novi Statut Zveze sindikatov Jugoslavije, 13 resolucij, Odločitev o nadaljnjem delu na Kodeksu samoupravljalcev Jugoslavije in poročila o delu sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in njegovih organov med VI. in VII. kongresom.

Kongres je v svojem sporočilu ostro obsodil neizpolnjevanje obveznosti Avstrije iz Državne pogodbe iz leta 1955. Nato je bil tudi verificiran izbor novega sveta Zveze Sindikatov Jugoslavije, ki šteje 144 članov in odbora, ki šteje 14 članov.

Zaključni govor je imel na kongresu tovariš Mika Špiljak. Na koncu svojega dela je kongres poslal pozdravno pismo predsedniku Titu, v katerem delegati obljublajo, da bodo Titove besede in zaključke prenesli v svoje delovne sredine in da bomo vložili vse svoje sile in napore v to, da jih bomo tudi uresničili.

Zaključimo lahko, da je bil sedmi kongres ZSJ res delaven, ustvarjalen dogovor vsega delavskega razreda pri konkretnih nalogah in organiziranju sindikata za uresni-

čevanje Ustave in določil X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Zadovoljna sem, da sem lahko pri delu Kongresa res

neposredno sodelovala in upam, da bom pridobljene izkušnje in mnenja pri mojem delu tudi uporabila.

Nina Jevšnik

PODPIŠI SE, PISEC!

Ob pregledu gradiva za današnjo številko našega glasila je uredništvo dne 27. 2. 1975, prejelo anonimni prispevek z naslovom:

»Tovarišica, tovariš ali gospa, gospod«

Članek obravnava aktualno temo, tako, ki se nanaša na odnose v našem kolektivu, na delovno nedisciplino, ki je ilustrirana s kavico med službenim časom in naslavljanjem tovariš — gospod. Anonimni dopisnik se ob tem spominja povojnih let in bolj pristnih in tovariških odnosov.

Poziva tudi aktiv komunistov, da naj bi organiziral javno tribuno ob navzočnosti tov. Šetince, sekretarja ZK Slovenije.

Ker uredniški odbor ne objavlja anonimnih prispevkov, smo morali ravnati tako tudi v tem primeru. Obžalujemo, da je moral tako odlično napisan članek ostati neobjavljen.

Zato te prosimo, dragi-a nepodpisani-a avtorica, kakor tudi na vse ostale, da svoj prispevek podpišeš, daš svojim stavkom vso potrebno veljavo in se tako ob resničnih problemih ne pridružiš množici »šepetalcev anonimnih komentarjev«.

Uredniški odbor

Novice iz organizacije

9. januarja 1975 je bil prvi sestanek novega predsedstva OO ZSMS. V prvi točki dnevnega reda smo obravnavali Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih iz združenega dela in Samoupravnih sporazumov o enotni ureditvi vprašanj skupnega pomena iz medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Poleg tega smo se dogovorili, da okvirni program dela OO pripravi ožja skupina v sestavi: predsednik mladinskih odborov TOZD ter sekretar in predsednik osnovne organizacije.

Triindvajsetega januarja se je sestala skupina, zadolžena za pripravo okvirnega programa in izdelala predlog programa dela.

Šestega februarja je bil drugi sestanek predsedstva. V prvi točki smo obravnavali predlog programa dela osnovne organizacije. Predlog so obravnavali tudi mladinski odbori po TOZD in v Delovni skupnosti skupnih služb ter dali tudi nekaj pripomb, ki smo jih vključili v program. Pod točko razno pa je bila dana informacija glede članarine, ki bo znašala 12.—din na leto in jo bomo začeli pobirati takoj, ko bomo dobili iz OK ZSMS mladinske izkaznice. Poleg tega pa smo se dogovorili, da se povežemo s sindikalno organizacijo in skupaj z njimi izvedemo obdaritev žena za 8. marec.

Šestega marca smo imeli tretji sestanek predsedstva. Ker je predsednica mladinskega odbora TOZD Tovarna avtoopreme odšla iz podjetja, smo izvolili novega predsednika in sicer tov. Marinko Igorja. Izvolili oz. imenovali smo tudi kadrovske komisije v kateri so: Škrjanec Barica, Paternoster Janez in Oražem Franc. Dana je bila tudi informacija o mladinskih delovnih akcijah in informacija o odprtju žiro računa za osnovno organizacijo mladine. Poleg tega pa smo dokončno izdelali program dela osnovne organizacije potrdili in sprejeli. V današnji številki pa vam ga tudi v celoti posredujemo.

Letos praznujemo 30-letnico osvoboditve. To je obletnica velikih zmag, ki so jih jugoslovanski narodi izbojevali pod vodstvom tovariša TITA. Praznovali bomo čez leto, osrednja proslava pa bo 9. in 10. maja na Trgu revolucije.

Tudi mladi Saturnužani se bomo vključili v praznovanje! Še posebno množično bomo šli na letošnji pohod Po poteh tovarištva in spominov in se udeležili zborovanja ob odkritju spomenika revolucije.

Tridesetletnico pa nameravamo počastiti še drugače. Prav zdaj skupina mladincev zbira gradivo za razstavo »Saturnus skozi 30 let«. O vseh drugih oblikah vas bomo še obveščali. Želimo, da sodelujete v čim večjem številu.

BORČEVE SANJE

Hura, juriš, končno je prebit obroč, v borbi hudi tej, neenaki in krvavi, že pozna ura je odbila, čez polnoč, ko zberemo se tamkaj na dobravi!

Celi dan se hrabro smo borili, obkoljeni od bega okupatorjev prekletih, smo eden proti pet v sorazmerju bili, do noči odbijali njih jurišev nešteti!

Preštavamo se gori nad vasjo, pred prebojem nas trideset je bilo, če v boju omahnil je kedo, al' sovražno je orožje k'terega ranilo!

Davek svoj je terjala Morana, tovariši trije so v boju preminili, zaklinjamo se: maščevat, pokončat tirana, dokler bomo mi na zemlji svoji bili!

Življenja svoja smo prodajali drago, in v boju zadobljene rane, sovražnikov mrtvih na desetine je bilo, bo pomnil okupator — partizane!

Niso padli soborci — tovariši zaman, ki so nam kazali pravo pot, se naprej boril je partizan, za svobodo zlato, za svoj rod!

Prebudim se zjutraj ves prepoten, skor' okno pozdravlja zvezda me danica, kar nocoj bile so sanje, to boj je krvolocen, pred tridesetimi leti bila je RESNICA!

Gorjan

PROGRAM MLADINSKIH ORGANIZACIJ

1. Za 8. marec smo skupaj s sindikalno organizacijo obdarili naše žene v podjetju. V ta namen smo planirali 6.000,00 din.

2. Mladi v tovarni bomo organizirali več delovnih akcij v okviru tovarne. V te akcije bomo vključili ureditev okolice nove tovarne avtoopreme, ureditev tovarniškega okolja in druge tekoče naloge.

3. Izobraževalne seminarje bomo organizirali v sodelovanju s kadrovske službo. Udeležilo se jih bo okrog 50 mladih.

4. Občinska konferenca ZSMS Ljubljana Moste-Polje bo tudi v letošnjem letu organizirala začetno in nadaljevalno politično šolo. Naš cilj je, da bi to šolo obiskalo čimveč mladih.

Sredstva bodo šla iz sklada za izobraževanje.

5. V sklopu mladinske organizacije in v sodelovanju s kadrovske službo ter drugimi družbenopolitičnimi organizacijami bomo organizirali razna predavanja o zdravstvu, religiji ipd.

6. Organizirali bomo krajše rekreativne izlete v okolico Ljubljane v popoldanskem času. Namen teh izletov je, da se mladi med seboj spoznajo in da koristno uporabijo svoj prosti čas. Planirali smo 1.000,00 din.

7. Občinska ZSMS organizira razne pohode in sicer »Po poteh tovarištva in spominov« in pohod »Đure Đakovića«. Obeh pohodov naj bi se udeležilo približno 10 mladincev. V ta namen smo planirali 1.000,00 din.

8. V mesecu marcu ali aprilu bomo organizirali enodnevnih izlet v Kumrovec. Namen izleta je, da si ogledamo mladinski dom in rojstno hišo tovariša Tita. Za delno kritje stroškov izleta smo planirali 4.000,00 din.

9. Ker veliko število mladih v tovarni še ni videlo Postonjske jame, smo se odločili, da v juniju ali v septembru obiščemo to znamenito jamo. V ta namen smo planirali 3.000,00 din.

10. Poleg teh dveh izletov, pa bomo organizirali še izlet v »Celjski piskr« in ogled Olševe jame. Planirana vsota je 4.000,00 din.

11. Kot prejšnja leta, bomo tudi v letošnjem letu prejeli 30 izvodov revije »Mladina«. Za kritje stroškov naročnine smo planirali 4.000,00 din.

12. V sodelovanju z referentom za rekreacijo bomo organizirali rekreativno akcijo »Množičnost mladincev Saturnusa pod geslom »Vsi Saturnužani znajo plavati, teči, hoditi, smučati, kolesariti«. Namen te akcije ni samo, da se mladi naučijo smučati, plavati itd., ampak da v svoje vrste tudi na ta način pridobimo čimveč mladih. Da bi to akcijo množičnosti lahko v celoti izpeljali smo planirali za kritje stroškov 3.000,00 din.

13. V lanskem letu je bila organizirana razstava enega mladega likovnega ustvarjalca. V letošnjem letu, pa bomo omogočili oz. organizirali razstavo tudi za ostale mlade, ki se ukvarjajo z umetnostjo.

14. Da bi se mladi med seboj seznanili in spoznali delovanje drugih mladinskih aktivov, bomo organizirali strokovne ekskurzije. Obenem pa si bomo tudi ogledali proizvodno dejavnost. V ta namen bomo planirali 3.000,00 din.

15. Ob obletnici smrti Vide Pregarc bomo očistili spominski kamen na Žalah. V mesecu aprilu pa bomo očistili tudi spomenik — Ob žici okupirane Ljubljane — za katerega je zadolžen Saturnus.

16. V letošnjem letu bomo pričeli več sodelovati z drugimi mladinskimi organizacijami v občini. Sodelovali bomo v raznih akcijah delovnega in športnega značaja.

17. Občinska, mestna in republiška konferenca nam skozi vse leto nalagajo razne naloge in nam dajejo smernice za nadaljnje delo.

18. Poleg tega pa smo planirali še 1.000,00 din za nepredvidene stroške.

19. Da pa bi vse te naloge, ki smo si jih zastavili, uspešno in v celoti uresničili, vsekakor potrebujemo svoj prostor — mladinsko sobo. Mladinsko sobo oz. sobo, namenjeno vsem družbenopolitičnim organizacijam, smo imeli že v lanskem programu, žal pa je to ostalo samo na papirju. Zato upamo, da bomo v letošnjem letu imeli možnost pridobiti primeren prostor.

Predsedstvo MO Saturnusa

Priznam, več zaupanja imam v spreobrnjenega grešnika kot pa v tistega, ki se ni nikoli pregrešil.

Kjer je vera gospodar, tam je razum sluga, čigar dolžnost je, da molči.

Naključje je nepovabljen, a pogosto zelo drag gost.

Prej bi se mogel sprijateljiti s tistim, ki mi je v naletu

strasti tisočkrat napravil zlo kot pa s hladnim, preračunljivim človekom, ki bi mi napravil tisoč dobrot.

Narava je spremenljiva oblak: vedno je isti in vedno je drugačen.

Nikoli ne porabi denarja še preden ga sploh imaš.

Bistvo vladavine je v sposobnosti — biti pošten.

V družbenem standardu na prvem mestu stanovanja

Tako kot v preteklem letu bo tudi v prihodnjih letih poudarek na treh osnovnih postavkah družbenega standarda:

- na stanovanjski politiki,
- na družbeni prehrani,
- na počitniških domovih.

Reševanje stanovanjske problematike v tovarni naj bi še vnaprej zavzemalo prvo mesto na področju družbenega standarda. Enako pa bo potrebno iskati vse možnosti v tovarni in zunaj nje, da bi lahko v čim krajšem času omilili stanovanjsko stisko zaposlenih:

- povečati je potrebno družbeno pomoč socialno ogroženim članom kolektiva

in tako omogočiti primerno pomoč tistim, ki so sicer sposobni z lastnimi sredstvi sodelovati pri reševanju svojega stanovanjskega vprašanja. Tako naj bodo sredstva za reševanje stanovanjske problematike v letu 1975 razdeljena na 70 % za nakup najemniških stanovanj in 30 % za dodeljevanje posojil.

— potrebno je dvigniti maksimalno možni kredit od 120.000,00 din na 20.000,00 din pri nakupu stanovanja ali gradnji stanovanjske hiše.

— za adaptacijo naj bi se prvotna vsota 20.000,00 din povečala na 50.000,00 din.

— problemi samskih delavcev se do sedaj v tovarni niso reševali. V samskih domovih imamo le 8 ležišč. Prav zaradi tega je potrebno proučiti življenjske pogoje samskih delavcev, in če je pristop oziroma priključitev k taki gradnji utemeljena ter bi sestav delavcev s samskimi sobami spreminjali, oziroma, če bi to vplivalo na kadrovanje, na osnovi analize iščemo vse možnosti v Ljubljani za vključitev v gradnjo samskih domov.

Petletni plan stanovanjske politike bo izdelan še letos, ko bodo na razpolago potrebni podatki.

Branka Končan

OKNO V SVET

V zahodnih deželah je embaliranih vedno več raznih kolačev v kovinskih škatlah. Predvsem so to dražji kolači, kolači za diabetike in dietični kolači. Ljudje radi segajo po njih, ker so primerni

za darilo, saj se škatlo lahko pozneje uporabi v gospodinjstvu za razne namene. V njej lahko shranimo pecivo, začimbe, primerna je za šivalni pribor, pa tudi kot okrasna skrinjica za nakit zaradi izbranih designov. Pa tudi otroci se jih ne branjajo za igranje.

MINIPIORTRET

Janez Lipovec (35) je tehnolog plastike v oddelku plastike, ki spada pod TOZD Avtoopreme. V Saturnusu je zaposlen že trinajsto leto.

— Ali delate že celih trinajst let v oddelku za plastiko?

— Odkar v Saturnusu sami predelujemo plastiko oziroma delamo izdelke iz plastike, sem v oddelku za plastiko v Polju.

— Kaj pa je vaše glavno delo?

— Kontroliram nastavitve in delovanje strojev ter orodij za izdelovanje plastičnih izdelkov.

— Ali ste z delom zadovoljni?

— V glavnem sem, popolnoma pa ne, tako kot vsakdo. Malo nas je in velikokrat je treba napraviti marsikaj, kar sploh ne sodi v mojo delovno dolžnost.

— Koliko zaposlenih šteje trenutno Polje? In koliko vas je bilo na začetku?

— Trenutno nas je zaposlenih 38, na začetku pa nas je bilo le 6. Res pa je, da sta bila na začetku tudi samo dva stroja, trenutno pa jih je v pogonu 16. Tečejo v dveh izmenah, včasih tudi v treh.

— Kaj vse predelujete, ali bolje, izdelujete v vašem oddelku?

— Granulat, ki je polizdelek, predelujemo na brizgalnih strojih. Za vsak

izdelek imamo model. Pretežno delamo za avtoopremo, predvsem svetlobna telesa, leče za stop svetilke, refleksne žarilce, razne nosilce žarnic in izolatorje. Na strojih menjamo za različne izdelke le modele in material. Nekaj artiklov je tudi za embalažo, na primer ročaji za hoboke.

— Imate pri delu kake težave?

— Težave? Težave so povsod, kje jih pa ni! Problem je na primer kontrola. Do zdaj ni bilo kontrole. Delavke so izdelek same vizualno kontrolirale. Ta kontrola je bila brezplačna in odvisna le od vestnosti delavk. Vseeno pa ni bilo posebnih reklamacij. Zdaj je predvidena organizirana kontrola. Težava je tudi v tem, da je bilo do letos osem strojev, januarja pa smo dobili še devet novih strojev. Z njimi smo dobili tudi nove ljudi in nastale so težave, ker vse še le ni tako steklo, kot bi moralo. Pri nas namreč tečejo stroji neprekinjeno do desetih zvečer. Malice nimamo, jemo le mimogrede, vsakdo rabi največ deset minut in takrat ga pri stroju kdo zamenja. Zdaj nas je več in je to tudi malo težje. Ampak gre!

— Proizvodnjo plastičnih izdelkov spremljate v Saturnusu od samega začetka.

— Ali nam lahko poveste kaj o napredku?

— Napredek je zelo velik. Proizvodnja se ni povečala samo količinsko, izboljšala se je tudi kvaliteta izdelkov. Osebo sem vesel, da smo letos dobili nove stroje.

— In kaj delate v prostem času?

— Prejšnja leta nisem imel kaj dosti prostega časa, ker sem popoldan obiskoval srednjo tehniško šolo. Ko je bilo šolanja konec, sem se vključil v Planinsko društvo in precej hodil v hribe. Zdaj ne hodim več toliko, včasih pa še vedno rad grem na kak izlet.

— In kje ste bili »najviš«?

— Pri nas najvišje!

Anamarija Plesničar

Kulturnoprosvetna dejavnost v lanskem letu

Kot predsednik komisije za kulturnoprosvetno dejavnost v naše delovni organizaciji čutim dolžnost, da podam kratko poročilo o delu v letu 1974.

1. Dne 7. 3. in 8. 3. 1974 je bila proslava DNEVA ŽEN in sicer v obratu Zalog in v obratu Moste.
2. Dne 1. 6. 1974 je sodelovala na prireditvi upokojenec in starejših občanov terena Zelena jama, ki je bila v vzgojno varstveni ustanovi »ANGELA OCEPEK«.
3. Dne 2. 6. 1974 je sodelovala s svojim kulturnim programom na zaključnem srečanju vseh aktivnih kulturnih delavcev občine Moste-Polje na Prežganju.
4. Dne 28. 6. 1974 je sodelovala na proslavi katero je pripravil mladinski aktiv KS-Moste v počastitev praznika DAN BORCA.
5. Dne 23. 11. 1974 je izvedla prireditev na naše jubilarne dela.
6. Dne 7. 12. 1974 je izvedla prireditev za naše upokojenece.
7. Samostojno je organizirala in izvedla dne 21. 12. 1974 predstav (2 dopoldan — 2 popoldan) v šentjakobskem gledališču za naše najmlajše z igrico DEDEK MRAZ IN SKRATJE.
8. Z istim programom je sodelovala od 26. 12. do vključno 31. 12. 1974 v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine občine Moste-Polje. (izvedla je 25 predstav oziroma obiskov).

Iz tega kratkega poročila je razvidno, da smo storili oziroma napravili tudi na kulturnoprosvetnem področju korak naprej s sodelovanjem Mestne ZKPO mesta Ljubljane, z občinsko ZKPO Moste-Polje, z občinsko ZPM Moste-Polje, z osnovno šolo KETTE-MURN in s KS Zelena jama.

Ob tej priliki bi rad poudaril, da je bilo v izvedbo teh prireditev oziroma proslav vloženega mnogo truda in napora, da smo dosegli in uresničili načrtani program v letu 1974.

Kulturna dejavnost ima svoje začetke že v NOB, saj je bila tista nosilka, ki je z živo besedo ljudem prinašala toplino besede, šege in navade in v ljudeh krepila zavest, da vztrajamo v boju za svobodo — za boljše življenje nas vseh in naših zanamcev. Premalo je v nas še zavesti, kaj lahko kultura pomeni za življenje in razvoj delavcev in delovne organizacije.

Ob tej priložnosti zato ponovno kličem in vabim vse člane našega kolektiva, da se odzovete in vključite v kulturnoprosvetno dejavnost v naši delovni organizaciji, da bomo mogli hitreje napredovati in doseči večje premike v kvaliteti kulturnega dela.

Marjan Bajc

RADIO SATURNUS

Ob zaključku redakcije te številke našega glasila teče tudi naša 45. oddaja Radio Saturnusa.

Radio Saturnus je nova oblika informiranja, ki se je pred nekaj več kot mesec dni pridružila dosedanjim oblikam informiranja: Glas Saturnusa, Bilten.

Namen oddajanja zvočnih informacij je tekoče informiranje in seznanjanje z internimi aktualnostmi. Z oddajanjem smo pričeli po ponovni usposobitvi ozvočenja.

Vse oddaje vnaprej posnamemo na Radio Študent v študentskem naselju.

Posnete oddaje emitiramo preko naše ozvočevalne naprave, ki je postavljena v telefonski centrali. Vsaka oddaja terja mnogo napisanega gradiva. Vse prispevke za oddaje je kljub nepopolni zasedbi delovnih mest v informativni službi pripravljala prav ta služba. Ob zasedbi prostih delovnih mest pričakujemo tudi popestritev teh oddaj z neposrednimi nastopi, intervjuji in podobnimi novostmi. Pričakujemo, da bo tako Radio Saturnus postal še bolj naš, še bolj neposreden in pristen.

Roman Kokalj

Gradimo novo tovarno. Nekateri menijo, da je še vedno le temeljni kamen sredi bodočega gradbišča. Tisti, ki se vozijo mimo, pa pravijo, da je je že veliko videti. Premalo pišemo o njej, pa bi morali več, ker je tudi to naša bodoča tovarna. Postavili smo nekaj vprašanj ing. Verčku, ki nas lahko natančno informira o napredovanju našega novega projekta.

Takose gradi nova tovarna

Nova tovarna je do sedaj Saturnusova največja investicija. Ali nam lahko poveste, zakaj se je Saturnus odločil za novo tovarno avtoopreme?

To je res naša največja investicija do sedaj. Proizvodni prostori bodo obsegali 14.400 kvadratnih metrov, poleg teh pa bodo še družbeno-sanitarni prostori na več kot 3.000 kvadratnih metrih — to se pravi, da bo imela nova tovarna skupno približno 18.000 kvadratnih metrov. Za primerjavo naj povem, da ima trenutno Saturnus skupno približno 46.000 m². Odločitve za novo tovarno TOZD Avtooprema pa ne smemo obravnavati samo s stališča avtoopreme. Ta je v sedanjih prostorih količinsko že pressegla svojo prvotno načrtovano proizvodnjo za približno 30 %. Prav tako je premajhen za sedanjo proizvodnjo obrat plastike v Polju. Hkrati potrebuje nove prostore za svojo proizvodnjo tudi TOZD Embalaža. Torej rabi nove prostore ves Saturnus. Ker je zadnja leta na domačem in svetovnem trgu veliko nejasnosti glede uspešnosti in povečanja proizvodnje embalaže, smo se odločili za vrstni red našega investiranja. Odločeno je bilo, da gradimo novo tovarno za avtoopremo, sedanji prostori avtoopreme, ki so primernejši za posamezno proizvodnjo embalaže, pa bodo na razpolago TOZD Embalaža. Nekateri oddelki te TOZD se niso mogli razvijati, na primer hoboki in napisne ploščice, zaradi utesenjenosti in obratovanja v provizorijih.

Do kdaj bo predvidoma nova tovarna zgrajena? Ali nam lahko poveste kaj več o pripravah na gradnjo, o zgradbi sami ter o razdelitvi prostorov?

Zaradi ugodnih vremenskih razmer so lahko gradili vso zimo in je sedaj opravljenih že približno ena tretjina gradbenih del. Prav zategadelj bo nova tovarna verjetno gotova v roku, septembra—oktobra letos. Pri pripravah za gradnjo lahko rečem, da so sproti nastajale velike težave, ker smo prvi investitor v novi ljubljanski industrijski coni na starem letališču, ki še ni komunalno urejena. Cesta je zasilna in jo sedaj gradijo. Prav tako šele zdaj gradijo kanalizacijo in vodo-od. Trenutno urejajo dovod energije; elektrika je že urejena kljub zakasneli gradnji RTV-Polje in ta obrat bo dobival električni tok po povezovalnem kablu iz Most. Poleg že naštetih in drugih manjših problemov pa še sploh ni rešeno vprašanje oskrbe s toplotno energijo. Toplarna namreč kljub izdaji soglasja za gradnjo nima zagotovljene energije za naš obrat. Trenutno iščemo za-

časno rešitev, ki naj bi pravočasno rešila problem ogrevanja in prezračevanja.

Izbor načina gradnje in izvajalca je bil poverjen posebnim komisiji, ki se je odločila za stavbo ABM z ravno streho in s steklenimi kupolami. Proizvodni prostori so visoki največ 8 m (prvi del) in najmanj 5 m. Graditev stavbe je prevzelo podjetje Tehnika. Gradnja je montažna.

Pomemben dejavnik pri razdelitvi prostorov je predvsem to, da proizvodnja ne bo več po oddelkih, kot je sedaj, ampak bo tekla linijsko, to se pravi, pretok izdelkov in polizdelkov bo sledil s čim manj vmesnimi skladišči in kar se bo začelo en dan izdelovati, bo tisti dan tudi izdelano. Pa še ena posebnost bo. Proizvodnjo svetilk bomo ločili od proizvodnje žarometov. Proizvodna zgradba je zato razdeljena na tri dele. V pomožnem delu bodo maloserijska proizvodnja, razna skladišča, obratna orodjarna in pisarniški prostori, laboratoriji, postaja za odpadne vode, vsa energetika in ostali pomožni prostori. Naslednji del — ali polovica vseh prostorov — bo pripadala proizvodnji žarometov; v to polovico bomo prenesli sedanjo opremo z majhnimi dopolnitvami. Dopolnilna oprema bo omogočila kontinuirano delo. Med to opremo spadajo pretežno naprave za površinsko obdelavo — ultra-zvočno čiščenje in fosfatiranje. Zmogljivosti dejansko ne bodo povečane, povečal se bo le proizvodni prostor oziroma prostori. Ker sedanje zmogljivosti predstavljajo le polovico bodočih kapacitet, je z razvojem naših izdelkov in povečane proizvodnje predvidena še ena taka linija.

V tretjem delu bo stekla proizvodnja svetilk. V načrtu je, da bodo svetilke izdelane v glavnem iz plastike: plastično ohišje in optični del, kovinski del pa bomo izdelovali pri žarometih, kjer bo več ustreznih strojev. Kot novost bo uvedeno tudi avtomatsko sušenje in transport granulata k strojem. Stroje sedanjega obrata v Polju bomo v glavnem prenesli v novi obrat.

Pri gradnji je treba še omeniti, da bomo morali zgraditi tudi sanitarno-družbene prostore, ki bodo v posebnih stavbi. Te prostore bo povezoval s proizvodnimi prostori podzemeljski hodnik, ki bo po potrebi tudi zaklonišče. Zanimivo je, da bo to zaklonišče služilo tudi kot svetlobni laboratorij in bo tako prostor dobro izkoriščen.

Trenutno veliko govorimo o zaščiti okolja. Ali je upoštevana pri novi tovarni?

Naš novi obrat stoji v vo-

dooskrbni coni. Kilometer ali nekaj več je do črpališča v Hrastju, od koder dobiva pitno vodo vsa Ljubljana. Vodooskrbni režim je seveda zato dosti strožji, predvsem pri kanalizaciji in samih odpadkih. Prav zato v novem obratu ni predviden oddelek galvanizacije, pač pa le površinska obdelava s fosfatiranjem, tj. operacija pred lakiranjem. Če bi hoteli na tej lokaciji zgraditi oddelek galvanizacije, bi poleg visokih stroškov investiranja nastali še izredno visoki stroški gradbenih in zaščitnih del za zaščito okolja, ki nam jih narekuje ta lokacija. Ti stroški bi presegali naše zmožnosti financiranja, zato se bomo temu izognili tako, da bomo v bodoče prešli pri naših izdelkih na nerjavečo pločevino in na plastiko pri svetilkah.

Vsako, ki gre skozi oddelek avtoopreme, opazi, da so stroji eden poleg drugega, hrup pa je neznosen, posebno pri »milercah«. Beremo članke o škodljivosti hrupa, poslušamo predavanja o hrupu, povzročitelju nešteti boleznih, po radiu in televiziji. Ali bo v novi tovarni urejeno tudi glede hrupa, saj bi morala biti vsaka nova tovarna urejena tako, da bodo primerni pogoji za delo?

V novem obratu bodo brez dvoma dobri delovni pogoji, saj smo pri dobavljanju dovoljenj za gradnjo morali z načrti dobiti tudi dovoljenja mnogih uradov, ki skrbijo za varnost in ugodne delovne pogoje. Tako morajo že načrti upoštevati vse zahteve. Tu bi moral pripomniti, da smo glede delovnih mest in delovnih pogojev mnogo zahtevnejši kot v nekaterih industrijsko bolj razvitih deželah. Če našo tovarno primerjamo s tovarno našega ličenčnega partnerja v Franciji, lahko trdimo, da bo ta v mnogočem v tem pogledu boljša.

Kaj še ovira graditev nove tovarne?

Težave so nastale tudi pri uvozu opreme, predvsem so vprašljive stiskalnice. Pa tudi domača oprema se je zelo podražila in tako smo morali potrebe zmanjšati. Dela pri osvajanju novih izdelkov ne napredujejo dovolj hitro. Nadalje bo treba nekatere izdelke opustiti in jih nadomestiti z novimi.

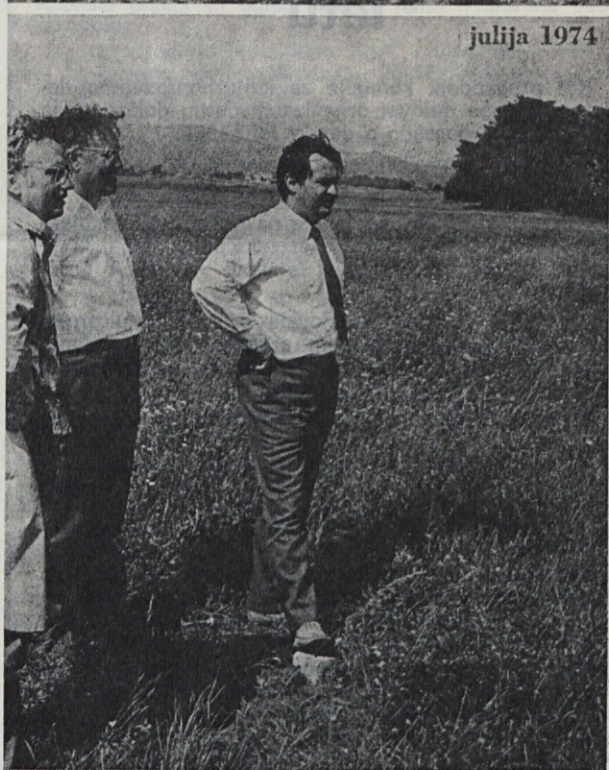
Povejte za konec še nekaj, česar vas nisem vprašala?

Letos je 25 let — to je pomembna letnica — odkar proizvajamo avtoopremo, ki je imela tudi svojo pot in svoj razvoj v okviru Saturnusa, vendar je to posebna tema, o kateri bi se pogovarili drugič.

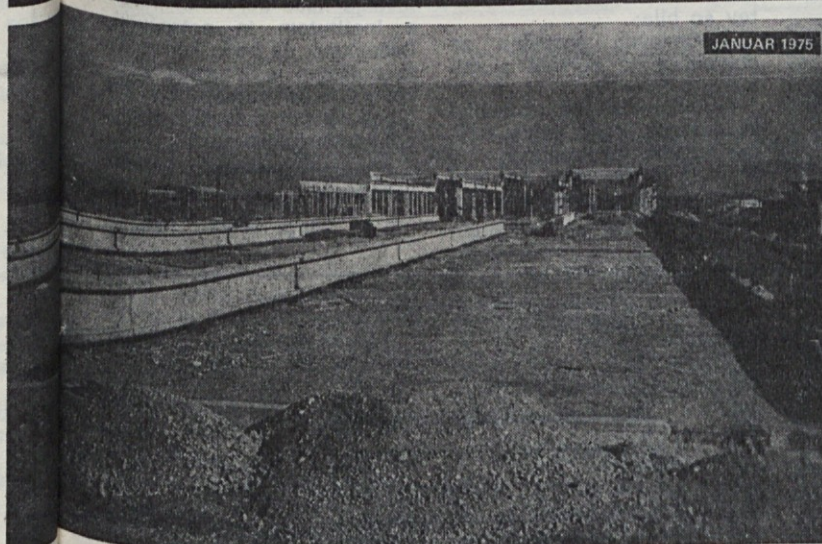
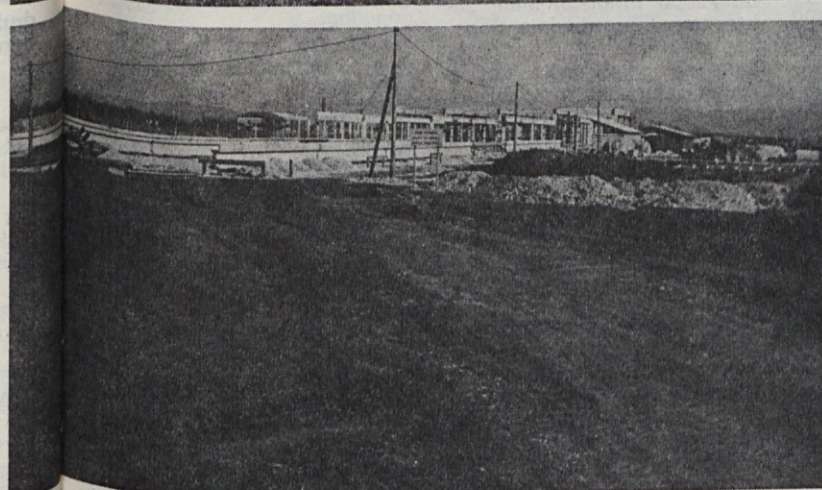
Anamarija Plesničar

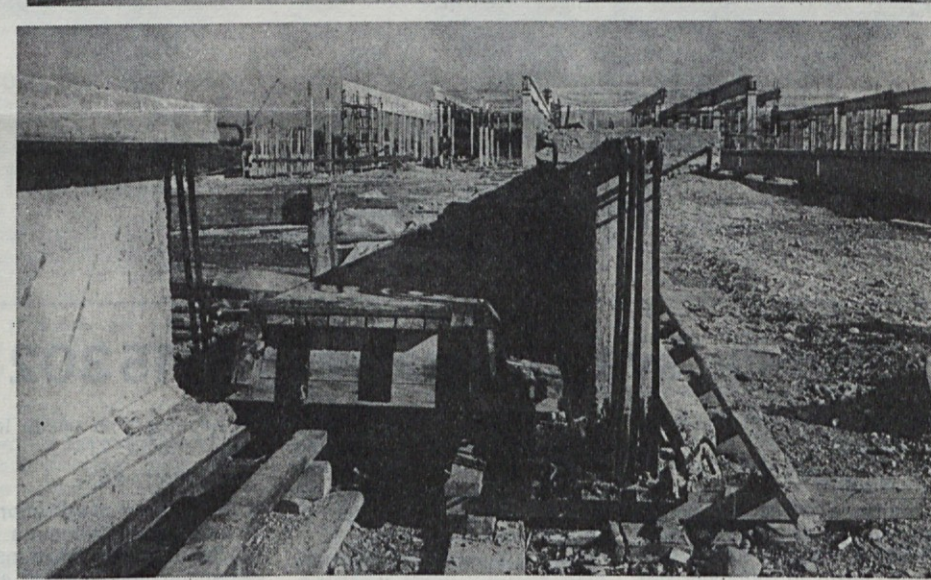
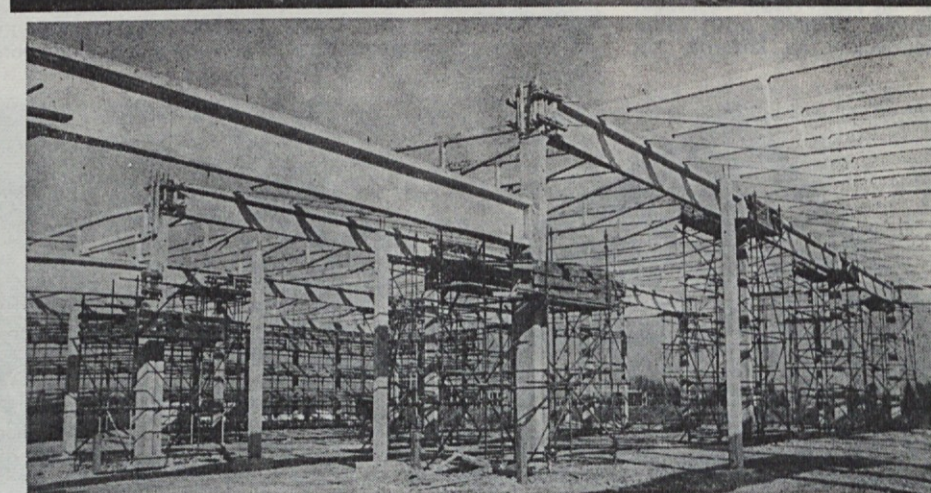
julija 1974

OKTOBER 1974

JANUAR 1975

FEBRUAR 1975

V TOZD Embalaža nov tip pokrovčkov

Vsakemu Saturnužanu je znano, da obratuje v proizvodnih okvirih TOZD tovarne embalaže oddelek z dokaj visoko avtomatizirano proizvodnjo, ki izdeluje pokrovčke.

To so znani:

Alupo pokrovčki premerov 68 mm in 83 mm;
Sapo pokrovčki premerov 58 mm, 66 mm in 82 mm;
Pano pokrovčki premera 100 mm.

Ti pokrovčki so se na trgu dobro uveljavili.

V letu 1973 je oddelek izdelal 85 milijonov pokrovčkov. Kupci imajo najraje Alupo pokrove, nato Sapo pokrove in najmanj Pano pokrove. Proizvodnja daje proizvod stalne kakovosti. Porabniki pokrovčkov dobro obvladajo tehniko pritrdjevanja pokrovčkov na kozarce, ka-

kor tudi ves ostali proces konzerviranja hrane v steklene kozarce. Ostali proces je v pripravi proizvoda za konzerviranje, polnjenje in kuhanje. Med kuhanjem se pokrovčki rahlo izbočijo, spustijo nekaj mehurjev zraka iz kozarca v okolico in se ponovno oprimejo vratu kozarca. Po ohlaiditvi pa pokrovček rahlo ubokli. Taka oblika pokrovčka na kozarcu je znak, da je konzerva dobro zatesnjena.

Zakaj izdelujemo več vrst pokrovčkov?

Odgovor je preprost. Kup-

ci jih želijo. Pa vendar kakšne so razlike med njimi?

— Alupo pokrovčki so iz Aluminija in zato obstojnejši proti koroziji. Proizvodnja je enostavna. Zapiranje je preprosto. Pri odpiranju pokrovček običajno poškodujemo in ga ne moremo ponovno uspešno porabiti.

— Sapo pokrovčki so iz bele pločevine in zato manj obstojni. Proizvodnja pokrovčkov in zapiranje kozarcev je zahtevnejše. Pri odpiranju konzerve takega pokrova ne poškodujemo in ga je možno uspešno porabiti za ponovno

zapiranje. Pri zapiranju pogosto rabimo vakuum.

— Pano pokrov nosi skoraj vsa obeležja Alupo pokrovčka, le da je premer večji in konstrukcija svojevrstna.

Družini omenjenih pokrovčkov se bo v bližnji prihodnosti pridružil še en tip pokrovčka. Nosil bo ime PANOT. Izdelan bo iz aluminija kot Alupo pokrov. Njegov premer bo 79 mm in 63 mm. Kot Alupo ali Sapo bo lahko litografiran. Vedno bo znotraj in zunaj lakiran. Proizvodnja bo po ocenitvah zahtevnejša od Alupo in nekaj manj zahtevna od proizvodnje Sapo. Zapiranje kozarcev bo potekalo na enak način kot z Alupo pokrovčki, torej razmeroma enostavno. Odpiranje konzerve je podobno odpiranju konzerve s Sapo pokrovi. Pokrov se ne poškoduje pri odpiranju in ga je mogoče ponovno porabiti.

Ta pokrov združuje dobre lastnosti Alupo in Sapo pokrovčev.

Na podlagi analitičnih podatkov, ki jih je prikazal organizacijski oddelek, se je delavski svet TOZD tovarne embalaže že odločil za to proizvodnjo in so priprave v polnem teku.

Osnovna vodila za odločitev so bila:

— Osnovna surovina za pokrovček je domači aluminij;

— Pokrovček se uporablja za kozarce, ki jih bodo izdelali domači proizvajalci.

— Za proizvodnjo bo možno v prvi fazi preurediti domače naprave.

— Vsa orodja bodo izdelana v domačih delavnicah.

— Izdelek je podoben izdelkom v obstoječem asortimanu proizvodov TOZD tovarne embalaže.

— TOZD tovarne embalaže razpolaga s kadri, ki bodo hitro organizirali novo proizvodnjo.

— Podjetje PANO — VERSCHLUSS GMBH KG bo dalo vso dokumentacijo za izdelavo orodij in je pripravljeno poučevati naše kadre pri osvajanju nove proizvodnje. Podpisana je tovrstna pogodba.

— Grobe ocene kažejo, da bodo potrošniki ta tip kupovali.

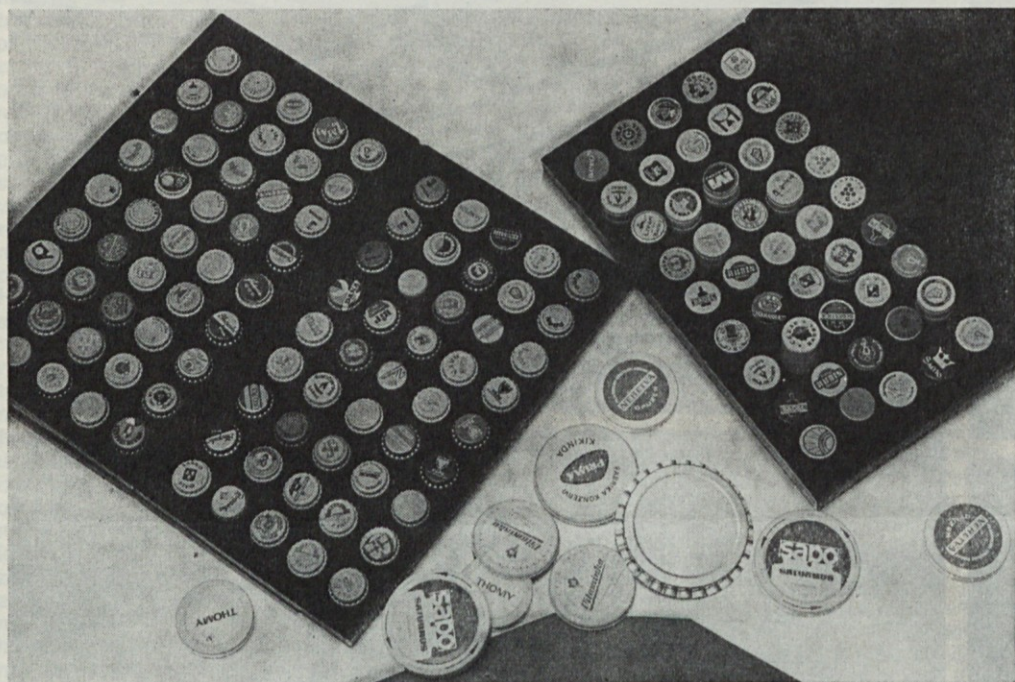
V tem trenutku izdelujejo orodja in tečaj z razgovori o nabavi zapiranih naprav. Ko bo pričela teči proizvodnja pokrovčkov, želimo oskrbeti potrošnike z nekaj polavtomatskimi napravami, da bi poraba stekla s čim manj težav.

Pred prodajo pokrovčkov bo Institut iz Novega Sada vsestransko preveril kakovost novega pokrovčka.

Prepričan sem, da bo v obdobju uvajanja novega proizvoda potrebno ozko sodelovanje naše servisne službe z Institutom in potrošniki. Računamo, da bodo konec leta poklicali v Saturnus strokovnjake od potrošnikov, da bi ob skupni diskusiji utrdili pot novemu pokrovčku.

Novemu proizvodu želimo vsestransko uspešnost!

Ing. Teodor Kralj

Zadnja svetilka za meglo 15302

NAVODILO ZA UPORABO IN MONTAŽO

1. NAMEN

Zadnje svetilke za meglo nam služijo za dodatno obeleževanje zadnjih strani motornih vozil in njihovih prikolic v pogojih slabe vidljivosti, torej v megli, sneženju ali hudih nalivih.

Z uporabo zadnjih svetilk za meglo, zmanjšujemo možnost nenadnih trčenj z vozili, ki vozijo pred nami in jih pri slabši vidljivosti opazimo pred seboj. Njihova svetilnost je približno 100-krat večja kot svetilnost zadnjih luči, kar nam omogoča zaznavanje vozil pri naštetih pogojih vožnje na precej večjih razdaljah.

2. PREDPISI

Zadnjo svetilko za meglo moramo namestiti na levo polovico zadnje strani motornega vozila oz. prikolice (sl. 1). Od zavorne svetilke mora biti oddaljena najmanj 100 mm. Zgornji rob svetilne ploške sme biti od tal oddaljen največ 800 mm. Delovanje svetilke mora biti vozniku nakazano s kontrolno lučko zelene barve. Svetilka

za meglo ne sme biti električno vezana tako, da se prižiga skupaj z zavorno lučko. Uporabljati jo smemo samo v megli, sneženju in močnih nalivih.

Nov jugoslovanski pravilnik o opremljenosti vozil predpisuje dve zadnji svetilki za meglo. Na vozilo jih pritrdimo simetrično glede na navpično simetralo vozila in v mejah ki so prikazane na sl. 1.

3. ELEKTRIČNA VEZAVA

Zadnjo svetilko za meglo električno vezemo po prikazani shemi (sl. 2). Električni vodnik (+) spojimo preko stikala z zeleno kontrolno lučko na priključek varovalke 58 (t.j. varovalka zadnjih luči). Med stikalo in svetilko namestimo še dodatno varovalko 8 A. Presek el. vodnika naj bo zaradi dolžine napeljave vsaj 1,5 mm². Z maso pa je svetilka povezana preko karoserije.

4. SVETLOBNI VIRI

Za vir svetlobe uporabljamo žarnice Tipa P25-1 z vžnožkom BA 15 S z napetostjo 6 V; 12 V; 24 V; odvisno

od napetosti na vozilu in nazivno močjo 21 W.

5. MONTAŽA

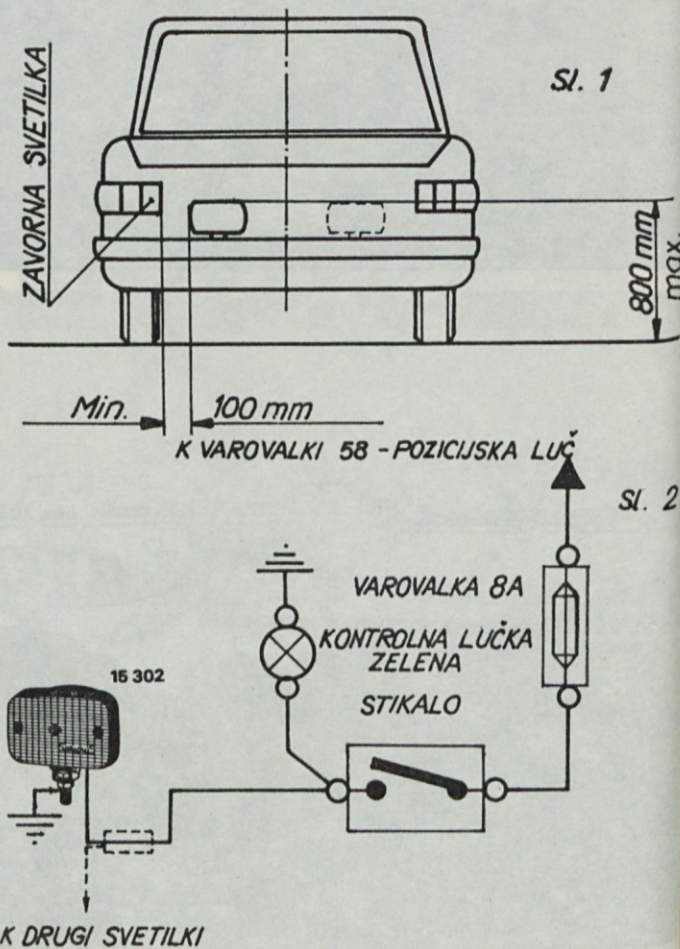
Svetilka za meglo mora biti svetilno pritrjena na vozilo. Pritrdimo jo lahko na poseben nosilec, odbijač ali na primerno površino karoserije. V ta namen moramo izvrtati luknjo s premerom 10,5 mm, ter vanjo vstavimo svetilko, nakar privijemo pritrdilno matico. Pri tem moramo paziti, da bo prednja površina svetilke postavljena navpično in pravokotno na vzdolžno os vozila (glej oznake na prednji površini).

6. NEGA

Zadnja svetilka za meglo ne zahteva posebne nege. Svetlobne površine morajo biti, kot pri ostalih signalnih svetilkah na vozilu, vedno čiste.

Pregorele žarnice moramo zamenjati s predpisanimi ter pri tem pazimo, da ne onesnažimo zrcalnih površin. Ko ponovno namestimo pokrov svetilke (lečo), se prepričamo, če leži tesnilna vrstica na svojem mestu.

Sandi Sekirnik

Kako bomo lakirali čez nekaj let?

Minulo leto in pol je prav gotovo poteklo v znamenju naftne in splošne energetske krize. Marsikje intenzivno razmišljajo ne samo o novih virih za ogrevanje in pogon, ampak tudi o drugih možnih surovinah za kemično industrijo, ki od nafte ne bodo tako močno odvisne.

Analize svetovnih zalog energijskih virov s predvide-

vanji za leto 2000 in ugotovitve so presenetljive: po podatkih OZN bodo v letu 2000 obstoječe znane zaloge nafte izčrpane 60 %, zaloge zemeljskega plina 100 %, zaloge premoga pa šele 16 %. Glede na to premog ni samo ponovno pridobil na pomenu kot nosilec energije, ampak tudi kot baza za industrijo bazičnih produktov,

na katerih sloni tudi proizvodnja lakov. To še posebno, če vemo, da je pri sedanjih tehniki potrebno približno 2,5 kg nafte, da nastane 1 kg laka. Ta kg laka pa vsebuje več kot polovico, 0,5–0,6 kg topil, ki gredo pri sušenju v atmosfero, za kar je zopet potrebna energija.

Zato je razumljivo, da po-

manjkanje energije in suro-

vin zahteva razvoj novih materialov za lake, ki se sušijo pri nižjih temperaturah. S tem je povezan prihranek na stroških za energijo in pa varčevanje z energijo samo.

Povečani naporji za ohranitev naravnega in zdravega okolja pa po drugi strani tudi silijo k prihranku vseh organskih topil zaradi manjšega onesaženja zraka.

— voda 72 mN/m pri 25 °C in ksilol 28,5 mN/m pri 25 °C. Vodni laki se lahko nahajajo v obliki čistih raztopin, kot disperzije ali koloidni sistemi. Najbližje klasičnim lakom so seveda čiste raztopine. Da dosežemo lastnosti, ki se zahtevajo, je potrebno vgraditi od 15 do 30 % organskih topil. Kot stabilizatorji služijo amonijak ali organski amini, ki se pri sušenju odstranijo. Iz ožračja se lahko izperejo in predelajo z mikroorganizmi. Pomembno je tudi, da se z dodatkom vode spremeni vnetišče laka. S poskusi je bilo ugotovljeno, da pri sestavi 30 % topil in 70 % vode, hlapi niso več vnetljivi. Vodni laki se načeloma lahko aplicirajo po obstoječih metodah.

Za konzervno industrijo intenzivno delajo na notranjem zlatem ter zunanem belem in srebrnem laku. Problem predstavljajo laki, ki vsebujejo Al-pigment, ker ti kažejo omejeno stabilnost. Ti laki zahtevajo tudi popolnoma razmaščeno površino. Kljub vsemu je trenutno mnenje, da je moderna lakirna linija tista, ki lahko brez predelav preide iz klasičnega na vodotopni lak in obratno.

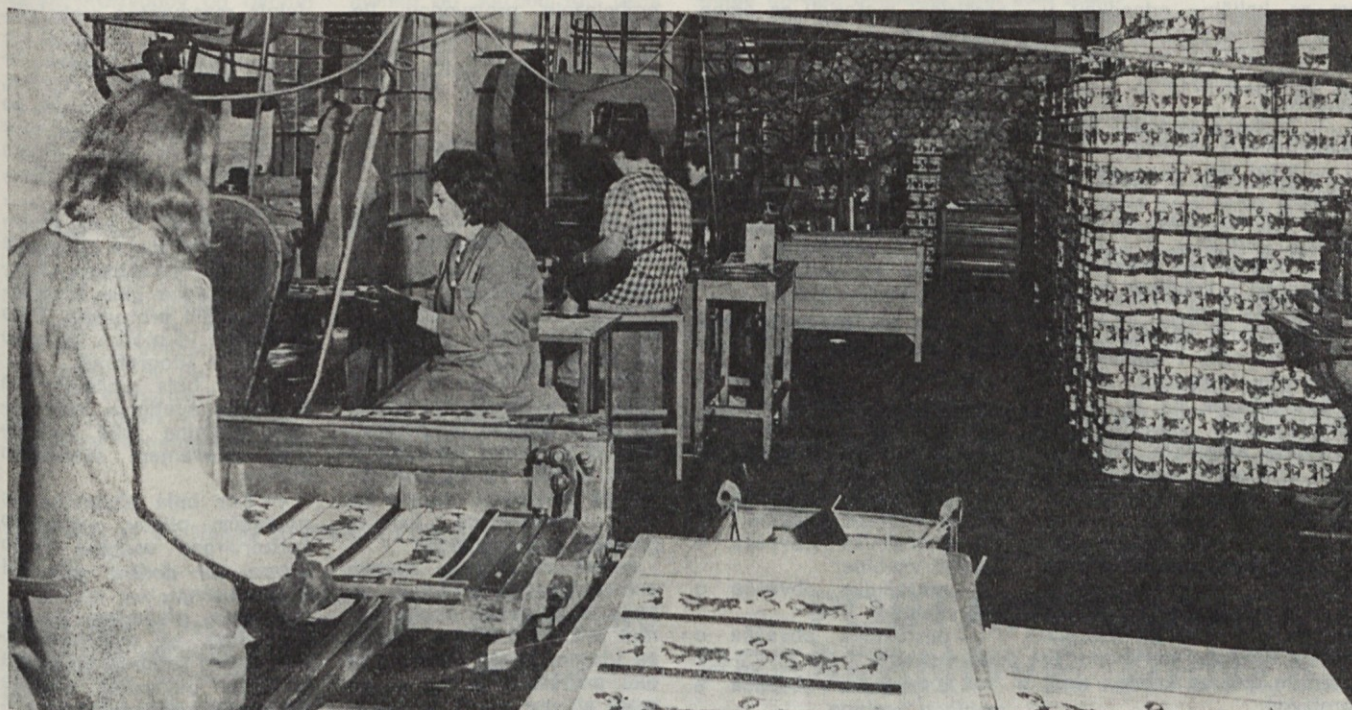
V širšem smislu varstva okolja, zaradi prihranka topil in zaradi prihranka energije, bo veliko pomenil tudi prehod s klasičnih lakov z vsebnostjo topil 50–60 % na lake z zmanjšano vsebnostjo topil, približno 20 %.

Nadaljnji prehod z 20 % na teoretičnih 0 % topil pomeni sicer še korak naprej, vendar relativno manjši.

Pri lakih »brez topil«, ki pa morajo imeti za ravnotežje še vedno 3–5 % organskih topil, je tudi potrebna topla aplikacija namesto klasične pri temperaturi prostora. Poleg tega tudi laki brez topil ne dosežejo običajnega sijaja in trdote lakirane površine.

Za razliko od vodotopnih lakov, ki zahtevajo isti režim sušenja kot klasični, pa zadostuje za lake brez topil in lake z zmanjšano vsebnostjo topil temperature sušenja 130–140 °C in se realno tudi pričakuje možnost sušenja pod 130 °C do nekega 100 °C ali pa višje temperature in krajše čase.

Kakšne so torej prognoze? Po podatkih, ki so nam dostopni, naj bi bila porazdelitev lakov v letu 1980 naslednja: 60 % naj bi zavzemali vodotopni laki, 15 % laki z zmanjšano vsebnostjo topil, 15 % laki v prahu in 10 % klasični laki. Vendar tudi za to perspektivo ni pričakovati, da je dokončna, kajti proizvajalci še vedno intenzivno iščejo lake za kovinsko podlago, ki bi jih sušili z valovno energijo (UV žarki).

Oddelek za proizvodnjo doz v TOZD Tovarna embalaže

Svetilka za vožnjo nazaj

Navodilo za uporabo in montažo

1. NAMEN

Pri vožnji nazaj je potrebno na to opozoriti voznike za vozilom, ponoči pa mora biti tudi prostor za vozilom primerno razsvetljen. V ta namen uporabimo svetilke za vožnjo nazaj.

Svetilka mora zadostno osvetliti prostor za vozilom, tudi predmete, ki se sicer nahajajo visoko nad tlemi, a so še v dosegu vozila. Seveda pri tem pa svetloba iz svetilke ne sme zaslepiti voznikov, ki se v trenutku vključitve znajdejo za vozilom.

2. PREDPISI

Na vozilo se lahko vgradi svetilka za razsvetljavo ceste pri vožnji nazaj, bele ali selektivno rumene barve. Oddaljenost zgornjega roba svetilne ploskve svetilke za vožnjo nazaj je lahko največ 1000 mm, oddaljenost spodnjega roba svetilke pa najmanj 250 mm od tal. Svetilka za vožnjo nazaj mora imeti stikalo, ki se vključi samo z ročico menjalnika, kadar se ta postavi v položaj za vožnjo nazaj. Svetilka sme svetiti le, če je bil prej vključen sistem za delovanje motorja.

3. ELEKTRIČNA VEZAVA

Svetilka za vožnjo nazaj električno vezemo po priloženi shemi. Električni vodnik

(+) spojimo preko stikala na kontaktni priključek 15 glavnega stikala za vžig motorja. Med stikalo in svetilko namestimo varovalko 8 A. Presek električnega vodnika naj bo zaradi dolžine napeljave vsaj 1,5 mm². Z maso pa je svetilka povezana preko karserije.

4. SVETLOBNI VIR

Za vir svetlobe uporabljamo žarnice tipa P25-1 z vznožkom BA 15 S, z napetostjo 6 V, 12 V, 24 V, odvisno od napetosti na vozilu in nazivno močjo 12 W.

5. MONTAŽA

Svetilka za vožnjo nazaj mora biti stabilno pritrjena na vozilo. Pritrdimo jo lahko

na poseben nosilec, odbijač ali na primerno površino karserije. V ta namen moramo izvrtati luknjo s premerom 10,5 mm, ter vanjo vstavimo svetilko, nakar privijemo pritrdilno matico.

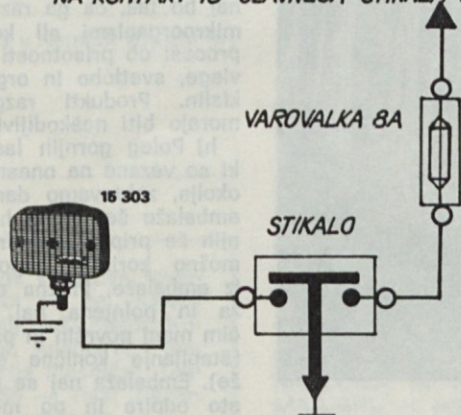
6. NEGA

Svetilka za vožnjo nazaj ne zahteva posebne nege. Svetlobne površine morajo biti, kot ostale signalne svetilke na vozilu, vedno čiste.

Pregorele žarnice moramo zamenjati s predpisanimi, ter pri tem pazimo, da ne onesnažimo zrcalnih površin. Ko ponovno nameščamo pokrov svetilke (lečo), se prepričajmo, če leži tesnilna vrvica na svojem mestu.

Sandi Sekirnik

NA KONTAKT 15 GLAVNEGA STIKALA ZA VŽIG

Bela pločevina na izpitu za onesnaževanje okolja

Kakovost našega življenja je odvisna od obilice duhovnih dobrin, materialnih dobrin in kot v zadnjem času vse pogostejše slišimo, od kakovosti okolja v katerem živimo. K obravnavanju okolja lahko pristopamo z zelo različnih vidikov in v različnem obsegu. Ta članek obravnava onesnaženje okolja z zavrženimi embalažnimi proizvodi.

Vsem vidikom obravnavanja onesnaženja okolja v katerem živimo je skupno:

— da je današnja generacija odgovorna za okolje bodočih generacij

— da so vprašanja onesnaženja okolja rešljiva le s tesnim sodelovanjem vsega človeštva.

Če je bilo pred desetimi leti zelo pomembno proizvajati za potrošnje, je danes pomembno še, da proizvodni proces ne onesnažuje okolice in da proizvod po uporabi, če ga še kaj ostane, kar se da prej odstranimo. Še posebej to velja za embalažne proizvode, ki preostajajo največkrat kot celota ko se vsebina porabi.

Niso več samo jedrske elektrarne, termo centrale, bazična industrija in rafinerija edini omembe vredni povzročitelji onesnaženja okolice. Odpadki iz gospodinjstva postajajo iz dneva v dan večja nadloga.

V Zahodni Nemčiji cenijo

odpadke iz gospodinjstva takole:

Leto	Količina (ton)
1960	8 000 000
1970	15 000 000
1975	19 000 000
1980	25 000 000

Da dobimo boljše predstavilo za količino odpadkov v letu 1980, jo izrazimo še drugače. 25.000.000 ton pomeni:

— 130 milijonov m³ odpadkov

— kocko s stranico 500 m napolnjeno z odpadki

— 3.591.160 vagonov odpadkov

— dolžino vlaka, ki skoraj obkroži zemljo.

Še bolj bi bili presenetljivi podatki o količinah odpadkov za ves svet.

Pogostokrat zli jeziki trde, da so odpadki v glavnem le embalažni materiali. Realne ocene govore, da je le 1/3 gospodinskih odpadkov iz zavržene embalaže. Nekateri celo imenujejo embalažno industrijo kot industrijo, ki proizvaja proizvode za onesnaženje okolja. (Wegwef industrie). Prav gotovo gre za pretirano obsojanje. Nikdar ni bila embalaža sama sebi namen. Do njenega nastajanja in razvoja so vodile le potrebe, kot za kakšen drug proizvod.

EMBALAŽA POTREBUJE POTROŠNIK

Embalaža ima svojo razvojno pot. Začetkom porabe

je služilo za embaliranje le nekaj materialov, iz katerih so izdelovali le določeno število embalažnih proizvodov. Čas je nosil svoje. Novi proizvodi so zahtevali posebna embaliranja in novi materiali so omogočili docela nove rešitve embaliranja. Najbolj razširjeni materiali za embaliranje so danes: papir, kovine, steklo, plastiki in kombinacija teh materialov.

Značilno za proizvodnjo embalažnih proizvodov je to, da je ta industrija skozi ves svoj obstoj tesno sodelovala s potrošniki embalaže in ti z končnimi potrošniki. Ta sodelava je vodila do izredno visoke specializacije embalažnih proizvodov.

Danes je embalaža zelo jasno opredeljena:

- omogoča distribucijo
- prodaja (nudi) embalirane proizvode atraktivno
- potrošnika obvešča o namenu vsebine
- potrošnika obvešča o načinu uporabe vsebine
- potrošnika obvešča o količini vsebine
- potrošnika obvešča o teži vsebine
- potrošnika obvešča o ceni vsebine
- potrošnika obvešča o trajnosti vsebine.

Če bi vsega tega embalaža ne opravljala, bi Zahodna Nemčija morala najeti 250 000 trgovcev, ki bi kupca infor-

mirali in mu prodajali proizvode.

V novejšem obdobju je opažen poseben pojav. Namreč hitreje je rasla industrija embalaže, kot industrija dobrin za pakiranje. Ta trend se ustavlja in ponovno je opaziti večjo rast dobrin, kot embalažnih proizvodov. Posebno je narasla poraba enosmerne embalaže iz stekla, papirja, plastike in bele pločevine.

ZAHTEV ZA SODOBNO EMBALAŽO

Na osnovi današnjih znanj je bodočnost embalaže odvisna od treh faktorjev:

— od množine surovin za izdelavo embalaže;

— od zakonov v državi, ki naj ščitijo okolje. Na splošno se širijo zakoni, ki nalagajo večje dajatve proizvodnjam, ki onesnažujejo okolje in večje dajatve od proizvodov, ki se težko odstranjujejo iz okolja. Te dajatve dosega vrednosti, zaradi katerih marsikatera tovarna preneha s proizvodnjo;

— od naraščanja zavesti potrošnikov, o vrednosti lepega in zdravega okolja. Zaradi pritiska javnega mnenja se utegne kupec odločati za one embalaže, ki mu delajo manj ali mu sploh ne delajo težav pri njeni odstranitvi.

Kakšen torej naj bo material za embalažo?

a) Material mora biti dovolj trden, da preprečuje nastanek kala pri transportu in da zaradi kala ne onesnažuje okolice.

b) Material naj bo za embaliranje določenih proizvodov nepropusten za zrak in svetlobo. Tako se preprečijo spremembe kakovosti embaliranega proizvoda. Ta lastnost je posebej pomembna za »gazirane« proizvode in za proizvode s specifično aromo.

c) Material naj zagotavlja vsestransko ohranjanje kakovosti proizvoda za daljše obdobje.

d) Material naj bi bil lahek glede na težo vsebine, ki jo pakira.

e) Pri odstranjevanju embalaže naj bo dana možnost, da se embalaža stlači na manjši volumen.

f) Material naj bi bil tak, da ga je možno ponovno uporabiti (Recycling).

g) V primerih, ko material ni možno ponovno uporabiti, naj bo tak, da ga razgradijo mikroorganizmi ali kemijski procesi ob prisotnosti zraka, vlage, svetlobe in organskih kislin. Produkti razgradnje morajo biti neškodljivi.

h) Poleg gornjih lastnosti, ki so vezane na onesnaženje okolja, zahtevamo danes od embalaže še, da je hrana v njih že pripravljena in jo je možno koristiti neposredno iz embalaže. Prazna embalaža in polnjena naj porabi čim manj površin in prostora (štapljanje konične embalaže). Embalaža naj se preprosto odpira in po možnosti naknadno zapre.

LASTNOSTI BELE PLOČEVINE ZA PROIZVODNJO SODOBNE EMBALAŽE

Oglejmo si lastnosti bele pločevine v luči sodobnih zahtev. Bela pločevina je osnovni material iz katerega TOZD tovarna embalaže izdeluje raznovrstno embalažo.

— Mehanične lastnosti bele pločevine so izredne. Izvirajo iz jeklene osnove. Znanj so številni primeri, ko so se porušile skladovnice konzerv prav brez vsakih posledic za pakirani proizvod.

— Embalaža iz bele pločevine ne potrebuje nobenega dodatnega embaliranja. Oglejmo si izredno lepe litografije na naših proizvodih. Belo pločevino je možno uspešno lakirati in litografirati.

— Ker bela pločevina ne prepušča svetlobe, tako varuje vitamine pred agresivnim delovanjem svetlobnih žarkov.

— Ker bela pločevina ne prepušča plinov, ohranja konzervirane vsebine svojo aromo ali dodani plin pri konzerviranju.

— Bela pločevina je nepropustna za mikroorganizme. Dobro izdelana embalaža iz bele pločevine ohranja proizvode zelo dolgo sterilne.

— Iz bele pločevine lahko izdelamo embalažo, ki je zelo lahka in izredno trdna. Poznamo zelo tanke bele pločevine. Ni redka debelina 0,15 mm in celo 0,10 mm za posode iz bele pločevine, narejene na poseben način.

— Belo pločevino lahko predelamo v embalažne proizvode, ki zavzemajo malo prostora in površin. Oglejmo si naše hoboke, ki se vlagajo drug v drugega.

— Embalaža iz bele pločevine, zlasti lakirana, izredno kljubuje korozijskim napadom. Embalirane proizvode v beli pločevini najdemo na Arktiki, v Južni Ameriki, Afriki in krajih z izredno spremenljivimi klimami.

— Bela pločevina omogoča zaradi sposobnosti hitrega preoblikovanja in lotanja velike produkcijske hitrosti. Hitrost 500 pločevink v 1 minuti ni nič kaj posebnega.

— Vlečljive sposobnosti bele pločevine omogočajo proizvodnjo globoko vlečenih proizvodov. Razvit je sistem, ki omogoča vlečenje doze s tanjšanjem sten. Taka pločevinka ima dno in obod izdelan istočasno.

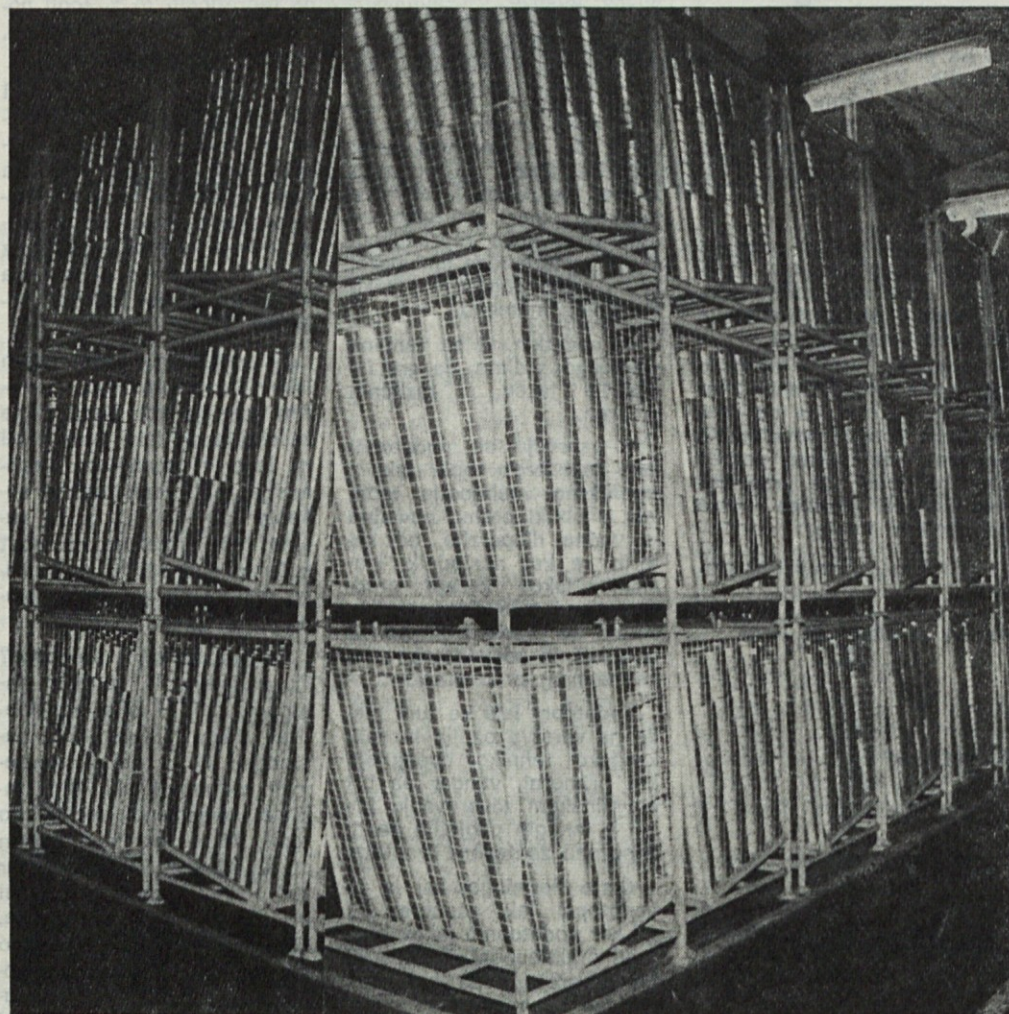
— Iz bele pločevine je možno izdelati pokrovčke, ki se zlahka odpirajo in tako odpiranje konzerve gospodinjstvi ne belj glave.

— Za današnji čas, ko govorimo o onesnaženju okolice ima bela pločevina posebne lastnosti.

a) od drugih odpadkov lahko embalažo iz bele pločevine ločimo z magneti

b) Zavržena embalaža na deponijah se v določenem

(Nadaljevanje na 11. strani)

Sodobno paletno skladiščenje konzervnih pokrovov v obratu Zalog

čas pod vplivom atmosferij spreminjati v neškodljive okside, kositra in železa. V okside kovin, torej iz katerih je izdelana. V primerih, ko odpadke odstranjujemo s sežiganjem ali kompostiranjem, moramo metalne predmete predhodno izločiti.

c) Embalažo iz bele pločevine lahko ponovno zberemo in predelamo v jeklo. Idealno zaporedje operacij je naslednje: Po ločenju embalažnih proizvodov od ostalih odpadkov sledi čiščenje, stisnjenje in nato razkositrenje. V Nemčiji predeluje odpadke iz bele pločevine firma Goldschmidt v Essnu. V Wilmingtonu v ZDA firma All American Environmental Control Corporation zbere 500 milijonov pločevink letno in jih vozi na razkositrenje v firmo M&T Chemical v Baltimoru. V Tampu na Floridi predelajo 128 milijonov odpadnih pločevink. Te množine na prvi pogled velike, resnično niso velike, če jih primerjamo z 65 milijardami proizvedenih pločevink v ZDA. Vsekakor gre za dejavnost, ki na

svojem pomenu vedno pridobiva.

Vračanje potrošene embalaže iz bele pločevine v ponovno predelavo ni pomembno samo zaradi čiščenja okolice, ampak tudi zaradi večkratne porabe iste surovine. Vse hitrejše izrabljanje naravnih surovinskih rezerv daje človeku v današnji dobi posebne dolžnosti za varčevanje.

Če bi v Zahodni Nemčiji ponovno zbrali samo polovico izdelanih doz, bi to pomenilo do 300 000 ton jekla iz odpadkov. Če bi od količine 300 000 ton le eno polovico razcinili, drugo pa ne bi, bi dodani kositer (od nerazcinjenih 150 000 ton) prav nič ne motil kakovosti jekla. V Nemčiji izdelajo letno 50 milijonov ton jekla. Ta količina bi dobila 800 ton kositra iz odpadkov. Vsekakor je primernejše razkositriti vse odpadke bele pločevine. S tem, ko vračamo »odpadno jeklo« jeklarništvo, tudi štedimo s koksom. Za 1 tona surovega železa, ki naj ga predelamo v jeklo, potrebujemo sicer 600 kg koksa.

OGLEJMO SI ŠE NEKAJ SPLOŠNIH PODATKOV

Produkcija jekla v Nemčiji 1973	49 521 000 ton
Poraba jekla za belo pločevino	580 000 ton 100 %
Poraba bele pločevine za prehrambeno embalažo	296 423 ton 51 %
Poraba bele pločevine za tehnične produkte	166 799 ton 29 %
Poraba bele pločevine za aerosolne proizvode	24 939 ton 4 %
Poraba bele pločevine za pokrovčke	91 735 ton 16 %

V preteklosti se je rabilo za 25 000 doz 1 t bele pločevine
Danes se porabi za 25 000 doz 0,6 t bele pločevine

Proizvodnjo toplokositrene in elektrolitsko pokositrene pločevine kaže tabela:

Leto	toplokositrene pločevine 24 g/m²	elektrolitsko kositrene pločevine 5—15 g/m²
1960	58 %	42 %
1972	2 %	2 %

Za 100 doz je bilo v preteklosti porabljenega 1,572 kg kositra
Za 100 doz je porabljenega danes 0,354 kg kositra

Količine odpadkov v Nemčiji 1972 — 17,5 milj. ton (100 %)	
— fini odpadki (pesek, pepel)	20—35 %
— organski odpadki od kuhanja	10—20 %
— steklo	8—10 %
— kovina	4—9 %
— kamenje, glina, paralon	2—6 %
— drva, usnje, gumij, papir, kosti	2—6 %
— plastika	2—4 %

Delež embalažnih materialov v letu 1972 v Nemčiji (utežni %)	
— papir	49 %
— steklo	25 %
— les	10 %
— kovine	10 %
— plastika	6 %

GLAS SATURNUSA, glasilo delovnega kolektiva tovarne Saturnus, Ljubljana, Ob železnici 16, tel. 44-466
Ureja uredniški odbor: Roman Kokalj, inž. Majda Kušar, Franc Oražen, inž. Tomo Perme, Anamarija Plesničar. Za številko odgovorna Anamarija Plesničar. Tehnično uredil S. Gerlica, telefon 44-466 — Tisk: Tiskar na Ljubljana — Rokopisov ne vračamo.

SMUČARSKI TEK — NEKAJ ZANIMIVOSTI

Smučarski tek iz leta v leto doživlja neverjeten razmah. Znanstveniki ugotavljajo, da je primeren za vse starostne stopnje in da je neizmeren vir zdravja. Smučarski tek ni modna muha — enodnevnica, ampak resničen odsev potrebe po gibanju. Tega pa je v življenju mnogih sodobnih ljudi zelo malo.

Tek spada med športne zvrsti, ki najbolj vsestransko delujejo na človeški organizem. Pozitiven pliva na krvni sistem saj so motnje in okvare le-tega med najpogostejšimi vzroki prezgodnje smrti.

Toliko za opozorilo, ne pa zato, da bi ustraševali ljudi in s tem pridobivali smučarske tekače. Jaz nikoli nisem bil smučarski tekač. Med kolegi alpinci je posebno znana šala: »Mati je imela dva sina, eden je bil pameten, drugi pa je bil »laufer« — smučarski tekač.«

In vedno, kadar naletim na članek o koristnosti teka na »suhem« ali na snegu, me zapeče vest in spet naredim načrt, kako bom začel redno teči. Toda kmalu so dobri nameni pozabljeni. Vedno je premalo časa, verjetno je tako tudi z vami. Kaj hočem s tem povedati? Nam vsem manjka samodiscipline. Kakozelo je res, da se zdrav človek ne boji bolezn.

Za tek na smučeh je potrebna posebna oprema, ki pa ni tako draga kot smučarska alpska. Potrebujete smuči, obleko, palice, nikakor pa ne gre brez maž. V Elanu so razvili dva tipa smuči. Za rekreacijsko hojo in tek na smučeh je primerna trpežna smučka v imenem Variant.

Zlasti za sprehode v naravo so primerne širše smuči, ki preprečujejo globlje vdiranje v mehkem snegu in zagotavljajo posebno začetnikom boljše ravnotežje.

Tekaške smuči morajo biti 25 cm daljše od telesne višine. Dobri tekači pa imajo lahko smuči še do 10 cm daljše, kar pa mora biti odvisno od telesne teže.

Najbolj priporočljivo za poprečnega rekreacijskega tekača je, da imajo ženske 200 cm dolge smuči, moški pa 210 cm.

POSTANI ČLAN
PREŠERNOVE DRUŽBE

Če si človek želi v svojem domu knjigo, potem najceneje pride do dobre knjige prav s Prešernovo družbo. Kot poverjenik Prešernove družbe priporočam:

REDNA LETNA KNJIŽNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE:

V letu 1975 bo Prešernova družba izdala za svoje naročnike naslednje knjige:

- PREŠERNOV KOLEDAR 1976
- Beno Zupančič: PLAT ZVONA, roman
- Milena Mohorič: HIŠA UMIRAJOČIH, roman
- Fran Milčinski: PTIČKI BREZ GNEZDA, mladinska povest
- HIGIENA IN KOZMETIKA, priročnik
- Zbirko bodo člani prejeli broširano za 70 din, vezano (koledar bo proširan) pa za 100 din.

ČLANI, KI BODO IMELI PLAČANO ČLANARINO DO 30. junija, BODO PREJELI ŠE KNJIGO: Miško Kranjec: POVEST O DOBRIH LJUDEH.

Vse knjige iz te zbirke bodo prejeli člani hkrati v mesecu novembru 1975.

ZBIRKA ROMANOV — Ljudska knjiga

- Helen Keller: ZGODBA MOJEGA ŽIVLJENJA — (Čarodejka)
- Rogaer Vailland: IGRA ŽIVLJENJA
- Edna O'Brien: DEKLETA Z DEŽELE
- Koršunov: DREVORE V DEŽJU
- Sadeg Hedajat: HAJDI AGA
- Toma Momirovski: LETA NESPEČNOSTI

Vse knjige iz Zbirke romanov bodo prejeli člani broširano na navadnem tiskovnem papirju za letno naročnino 120 din, vezana v celo platno na brezlesnem papirju za ceno 200 din.

MESEČNA LJUDSKA REVIJA »OBZORNIK 75«

Revija OBZORNIK je postala zanimivo in priljubljeno vsakomesečno branje za številne mlade in stare bralce, šolane in nešolane, v mestu in na deželi.

Letna naročnina (12 števil) »OBZORNIKA« je 70 din.

POEZIJE Dr. FRANCETA PREŠERNA

Knjiga obsega vse znane Prešernove pesmi, dodana pa je poleg kratkega življenjepisa tudi daljša razlaga in pripombe k posameznim pesmim, tako da bo knjiga uporabna za dijake in za profesorje.

Broširana izdaja z barvnim plastificiranim ovitkom stane 35, vezana v celo platno pa 60 din.

KNJIGE PREŠERNOVE DRUŽBE LAHKO NAROČITE TAKOJ! NAROČILA IN NAVODILA DOBITE PRI ZAUPNIKU BAJC MARJANU — priprava dela tiskarne.

POHITITE Z NAROČILI!

V četrtek, dne 27. marca je bil občni zbor športnega društva Saturnus. Ob zelo skromni udeležbi so bili v novi upravni odbor izvoljeni sledeči tovariši:

- Švigelj Jože — predsednik,
- Marguč Ernest — član,
- Kodarin Dino — član,
- Kokalj Roman — član,
- Sluga Lado — član,
- Smrajc Janez — član,
- Kralj Sašo — član.

NADZORNI ODBOR:

- Pirc Zvone — predsednik,
- Šurk Jože — član,
- Ing. Kralj Teodor — član.

DISCIPLINSKA KOMISIJA:

- Kodarin Dino — predsednik,
- Graner Darinka — član,
- Jarc Vili — član.

PREDSEDNIKI ŠPORTNIH SEKCIJ SO:

- Smučarska sekcija — Poljanec Vito
- Nogometna sekcija — Ing. Kralj Teodor
- Šahovska sekcija — Dimič Dobrica
- Teniška sekcija — Kiselj Miro
- Namiznoteniška sekcija — Oražem Franc
- Plavalna sekcija — Koren Borivoj
- Kegljaška sekcija — Jerom Henrik
- Streliška sekcija — Kobilica Dimitrij
- Avto-moto sekcija — Sluga Lado
- Košarkarska sekcija — Slak Lado.

O rekreaciji in športu na stara leta

Človek začne po malem pešati že po štiridesetem letu, v dobo starosti pa pride kmalu po šestdesetem. Seveda je to le splošno pravilo, ki ima izjeme, saj poznamo 40-letne starce in 50-letne mladeniče.

Zdravniki, ki so pregledovali starejše športnike — take, ki so se redno urili od mladosti naprej, so ugotovili, da so nekateri celo pri 60. letih sposobnejši od neurjenih oseb, starih 20 let.

Na Švedskem je nekaj več kot tisoč smučarjev v starosti od 50. do 74. leta, ki še vedno tekmujejo na najtežji preizkušnji, na teku Vasa, dolgem 85 km.

Popolnoma napačno je misliti, da je telovadba, rekreacija, šport, ples, planinstvo samo za mlade. Tudi starejši morajo biti aktivni, tako telesno kakor umsko, kajti življenje brez dela, brez zanimanja, prizadevanja, razvedrila in uspehov je prazno. Tako življenje pospešuje proces staranja.

Za mladost velja biološki zakon, da »delo razvija organe«, za drugo polovico življenja, pa velja formulacija, da »delo ohranja organe«. Mišice izgubijo moč, če jih ne uporabljamo, če ne delamo, če se vozimo, namesto da bi hodili. Zakaj je toliko naših ljudi neaktivnih, zakaj živijo brez športa in rekreacije?

Največ zaradi tega, ker zavest o aktivni vlogi, ki pripada slehernemu posamezniku v boju za zdravje in za telesno sposobnost, še ni prebujena. Glede tega smo zaostali, neizobraženi, neosveščeni. Za zdravje se zanimamo šele takrat, ko zbolimo. Malo ali ničesar pa ne storimo za utrjevanje in preprečevanje vsega tistega, kar

povzroča bolezen. Pešanje zaradi pomanjkanja gibanja se polašča naših ljudi pomalem, neopazno, da tega niti ne opazijo. Po malem pridobivajo na teži, pomalem izgubljajo mišično moč, sposobnost srca, prožnost ožilja, prsnega koša in podobno. Gre za prezgodnje pojave staranja. Ljudje se sprijaznijo z usodo in navadno niti ne vedo, da gre predvsem za posledice napak v načinu življenja. Za staranje in njim pogojeno postopno upadanje telesne sposobnosti so značilni naslednji pojavi: mišična moč upada, izgubljajo mladostno napetost, del hrustančevine celo okosteni, pojavijo se bolečine v sklepih, pljučna kapaciteta upada, prebava se slabša, zazdravitvene sposobnosti se zmanjšajo.

Pri naših razmišljanjih smo omenili samo nekatere, predvsem tiste, na katere lahko uplavimo z rekreacijo in športom in sploh z zdravim načinom življenja.

Proces staranja in zmanjšanje naše delovne sposobnosti predvsem pospešuje sedenje, bivanje v zaprtih prostorih, nepravilna prehrana, včasih tudi preveč poživil, na drugi strani pa premalo telesne aktivnosti, premalo sprostitve, premalo tistega razvedrila, ki ga lahko posreduje rekreacija — športne igre, izleti v naravo, plavanje, smučanje, kolesarjenje, ples in podobno. Uro vitalnosti ali uro rekreiranja je treba »navijati« vsaj dvakrat na teden, navijamo pa jo najbolj uspešno s tisto posebej priljubljeno dejavnostjo, pri kateri smo z dušo in telesom pri stvari.

Pri nas v Saturnusu vam prav gotovo ne bo težko iz-

brati rekreacijo, ki vam bo ugodila življenjsko moč. Vse je koristno, kar nas veseli, važno pa je, da skrbimo za zdravje telesa in zdravje duha.

Kakšna naj bo športna rekreacija nas odraslih ljudi?

Predvsem je treba skrbeti za normalno aktivnost notranjih organov. Ponavljamo splošno znano izkušnjo, ki jo verjetno poznate tudi vi, da zdravje ni odvisno od atletsko razvitih mišic, temveč od notranjih organov.

Za vsako srce je zelo koristno in celo nujno, da se vsak dan utrdi od hoje. Vsak človek bi moral vsak dan prehoditi najmanj 5 km, če hoče ohraniti zdravo srce.

Približno ena ura hoje na dan, pa bi bila prava mera gibanja, ki je potrebno za treniranje srca, ožilja in dihal.

Živahna hoja naj nam pomeni pripravo za zahtevnejše oblike športne rekreacije. Nogomet je šport mladosti. Ko smo starejši pa se rajši udeležujemo rekreacijskega plavanja, kegljanja, streljanja, namiznega tenisa itd. Napačno bi ravnali, če bi naprezali sile v hitrem teku, če bi se kosali v skakanju in če bi dvigali težka bremena. Hitrost in moč sta stvar mladosti. Odlika starosti pa so vzdržljivost, preudarnost, preciznost. Starejši lahko brez škode trenirajo tek na dolge proge, lahko kolesarijo, plavajo, veslajo in smučajo — hitri športi, ki terjajo bliskovito reagiranje in povzročajo stresne situacije pa niso priporočljivi. Tisti, ki so težki, preveč rejeni in jih noge s težavo držijo, priporočajo zdravniki tako imenovane sedeče športe: kolesarjenje, čolnarjenje, jahanje, jadrnanje. Za rejene je priporočljiv tudi šport leže — namreč leže v vodi: plavanje.

Psihologi se še posebej zavzemajo za igre. To pa zaradi tega, ker je človek duševno in družbeno bitje: igre mu pomenijo veselje, razvedrilo, sprostitve in stik z ljudmi.

Končno še vprašanje, ali naj starejši ljudje tudi tekmujejo, ali so tekme umestne?

Znani švicarski zdravnik Paul Martin, ki je star 63 let, se še vedno udeležuje teka na smučeh na 42 km: »Na tekme hodim zaradi tega, ker me to obvezuje k treniranju in zdravemu načinu življenja.«

Tekmovanja pomenijo stimulacijo, pogoj pa je, da se nanje dolgoročno pripravljamo. Zelo napak bi bilo, če bi živeli leto in dan brez športa in bi hodili le kdaj pa kdaj na tekovanja. Mislim, da je treba kar najbolj spodbujati vse člane našega kolektiva k temu, da bi se vedno ukvarjali z izbranimi športno-rekreativnimi aktivnostmi, ki jih nudi naš program. Tisti člani kolektiva, ki pa zastopajo Saturnus na tekmovanjih pa bi se naj vsaj nekaj tednov načrtno pripravljali.

E. M.

Saj že veste za pester program izletov planinskega društva Saturnus, v katerem je prav gotovo tudi za vas zarisana primerna pot. Razveselite še svoje najbližje s povabilom, da se včlanijo v društvo, potem pa pojdemo skupaj na gore ...

OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA DRUŠTVA SATURNUS

Takoj na začetku naj zapišem, da nas je bilo samo 23 (trindvajset). To je zares žalostno. Od 350 članov športnega društva ti pride na občni zbor 23 ljudi. Iz Zaloga nobeden, iz komercialne nobeden. Sprašujem se, kaj smo postali, oziroma kaj postajamo? Ali smo res že tisto, kar nam je za konec dvajsetega stoletja prerokovano. Namreč, da bodo ljudje na začetku tretjega tisočletja nekakšne brezoblične, nezainteresirane, nemisleče, mekužne gmote mesa in špeha, sicer pa lastniki strojev, ki naredijo vse in mislijo na vse in za vse. Ljudje sami pa bi mislili samo še morda to, kako ne bi mislili na nič. No, to zagotovo še nismo, vendar, če bo šlo tako naprej, bomo to postali. Rekreacija je edini zdravnik, da to ne bomo. Vendar se za rekreacijo meni premalo ljudi. Naloga novega odbora športnega društva je med

drugim tudi, da rekreacijo približa delovnim ljudem: »Če nočejo ljudje do rekreacije, mora pač rekreacija do njih!«

Že samo to, da gremo enkrat na teden (v nedeljo ali soboto) na krajši izlet, je veliko. Namreč že samo zavest, da smo za telo nekaj naredili, nam daje moč. Seveda s tem še nismo zadostili fiziološkim potrebam. Vendar je to avtosugestija, da ne moremo zboleti, češ saj sem bil v nedeljo celi dan zunaj. Verjemite, da je samo to že veliko.

Trdim, da je za prenekatero bolezen kriva prav civilizacija, ki nam sicer prinaša toliko dobrin. Vendar vse te dobrine mi še kako drago plačujemo. Največ s svojim zdravjem. Zatorej pojdimo vsaj enkrat na teden od nje proč, da si nabereimo tisto, kar nam hoče ona vzeti. Bomo ljudje in se ne dajmo.

Nani Oražem

Organizirani v TOZD, solidarno združeni vsak dan pred koncem dela pri vratarju